

ROMENI

Poruva Romeni vatanaaka qara ruva nimitora

Ihura qaiqaa qaqi vara himpima kovaro naaruvaini oru vauvaro 25 ihie 30 ihie aitarovaro Poruva maa uvara qara ruva tora. Viva Romeni vatanaaka nora vatuka Romiqi vauka oru tavareva iharo maa qarara naane vara kovaro vura. Romeni vatanaaka Ihura vaintiqama vuka Kotiva vika kuvantu kero n titaaina okarara kankomake iriate tiro, Poruva maa uvara qara ruva nimitora.

1 ¹Te Poruka Ihu Karaitira kaiqa vaiintivano vaihama maa qarara ni nimite. Kotiva ti kaama tero Karaitira vakaaka koqe vakaaka vaiinti nahenti tiva nimiqira vuane tiro, ti noraiqama kaira.

²Haaru Kotiva nai kauqu aiqiqaa aqukero tiharo, [Te maantimake vaiinti nahenti kahaqamake ntitaainarave,] tumanta paropeti vaiintinavu vi uvara koqe vakaaka Kotira vukuqira qara ntuva tora.

³Kotiva vaiinti nahenti kahaqiaina vakaakara tiharo nai Maaquara turama. Vira Maaqu vata ihainaa okaravano vaireva, viva vaintiqama viro Devitira vohaa okaravano vaura.

⁴Vira Maaqu naaruvaihainaa okaravano vaireva, viva Kotira Maaquvano vaura. Vi okarara Kotiva tinavu humiqareva nai kempukaqohairo Ihura qutu vuraqihairo qaiqaa qaqi vara himpima korara ti, tenavu tavauraro viva quqaa Kotira Maaqu Ihu Karaitiva tinavu Noravano vaira.

⁵Karaitiva ti aaqurihama timitero noraiqama kaimanta te vira autuqaa ekaa vo vatanaa vo vatanaaka Karaitira uvara quqaave tivakeha iriqi vuete ti, te vira uva tiva nimiqi vi vaunara.

⁶Nevata Ihu Karaitira vaintiqama vuete tiro, Kotiva nivata naarama taira. ⁷Virara irihama te ni Romiqi variakara maa qarara ruva nimite. Kotira muntukavano niara vaivaro niara ti vaiinti nahenti variate tiro, ni naarama taira.

Kotiva tinavu Qovavata, Noravano Ihu Karaitivavata, ni aaqurihama nimite koqema nimitaivaro ni muntukaqihairo paru i vairamanta variata.

Poruva Kotirara koqema iarao tura

⁸Ihu Karaitiva ti kahaqi vaimanta te tota hoqare niara mintima tirera: Ekaa vo vataini vo vataini variaka vika niara koqemake Karaitira uva iriqi vi variavo tiamanta irunarara ti, te niara irihama Kotirara koqema iarao ti vaunara.

⁹Te koqe vakaaka Kotira Maaquara vaiinti nahenti tiva nimiqi vi vauraroma ti maraqravanovata vi kaiqara varaataa i vaimanta te vare vaunara. Te quqaiqamake niara iriha vatete Kotira aaramaqi vi vaunara, Kotiva naima virara kankoma kero irira.

¹⁰Te Kotira aareha mintima ti: Are hove tirera, ti aara uqaurama timitairaqe te oru ni tavaare, ti vaunara.

¹¹Te Kotira okara vo ni tiva nimiari ne kempukaiqaake Kotira aaraqaa nuvaqi vuate ti, te ni tavaataa imantama vaunara. ¹²Te oru ni tavaariraro ne Ihurara kempukaiqamake iriqi viva ti kahaqiraqe te Ihurara kempukaiqamake iriqi vuarirava nivata kahaqirira. Nevata tevata Ihurara kempukaiqamake iriqi vi vaunarara ti, te ni oru tave, viraqaahai nevata tevata homa nai kahaqi nai kahaqirara.

¹³Ti qata vakaao, te vuaina okarara ne kia kankomake irivora. Te airi enta ni oru tavarare tiavauraro vo haikavano ti ravaaqavu kaivera kia ni oru tavaavaunara. Te vo vatanaa vo vatanaaka Kotira aara numiqaunantemake, te ni hampata oru vaiha ni kenaukavata tiva nimiari vikavata Kotira aaraqaa vuate ti, te ni tavarera auti vaunara.

¹⁴Kotiva ti tititaimantara ti, te nora vatanaakavata qumina vatanaakavata, koqe avu aato vataakavata kia koqe avu aato vataakavata, ekaa vika vika te Karaitira uva tiva nimiariraukama vauro. ¹⁵Mintimake te ni Romiqi variakavata Karaitira uva koqe vakaaka vuru ni tiva nimiataa ivera vaunara.

Karaitira uva kempuka uvama vaivo tura

¹⁶Karaitira uva koqe vakaaka vaivaro Kotira kempukavano vi uvaraqi vaimantara ti, te vi uvarara kia kauri vaunara. Vaiinti nahenti vi uvarara quqaa uvave tivaro vi uvara kempukavano homa vika kuvantu nimitaanaro. Tenavu vi uvara lutaa vatanaaka naane tiva nimiqi vi, viraqaahai ekaa naato vatanaakavata tiva nimiqi virera.

¹⁷Karaitira koqe vakaakavano vaireva, Kotiva tinavu avuqavuqama timitaaina okarara qovaraqi vaira. Tenavu [Karaitirara] quqaave tivake virara kempukaiqamake iriqi vi variariraro Kotiva virara iriharo tinavuara vika avuqavuqamake ni variakave tianarove. Kotira vukuqi qara ruvatova tiharo, [Kotirara] kempukaiqamake iriqi vi variaka, vikaqaima qaqi variqi vivarave, tura.

(Hab 2:4)

Ekaa maa vatanaaka Kotira tauvaqa utu amiarara tura

¹⁸Kotiva naaruvaihairo maa uvara qovarama kero: Vataini variaka Kotira tauvaqa utu amiteha, vaaqu kaiqa varaqi viha quqaa uva iri varia arara kuvai nimite variarara tiro, vira kaara Kotira voqamakeru arara ite vaira.

¹⁹Kotiva kia nai okara kukeqa karaitiro, qoqaa qovarama korara ti, vataini variaka vi haikara ho tave variara.

²⁰Tota Kotiva maa vatara autu komanta vi entaraqaahai vaiinti nahenti Kotiva aututo haikara ho tavamaqi vi variara. Ekaa vi haikara vi haikara ho tavehara ti, vika Kotira okara, kia ho avuqohavata tave varia okarara, Kotira kempukavano ekaa enta ekaa enta qaqi variqiro vi vai okararave, viva Variqavano vai okararave, vika vi okararavata kankomake iriara. Vika kankomake iriarara ti, vataini variaka aqao kia vi okarara irunarave tivera, vika kia ho vo uva tiha nái auta ntivarave.

²¹Vataini variaka Kotira okara kankomake iriqi viha, vira quahama amiteha virara Variqave tiataara vaimanta vira qaqirake qumina haikaraqai avu aatoqi iriqi vi variavaro vika avu aatovano qumimaqama vimanta konkiraiqirai variqi vi variara.

²²Vika Kotira qaqirake tiha, Tenavu homa vo okara vo okara kanko kaankomake tave vauraukave tiavarovata, vika avu aatovano hampiqama vimanta variarave.

²³Vika ekaa enta qaqi variqiro vi vai Variqara, vira autuqai tuahera kaataara vaimanta vika vira tauvaqa utu amiteha, kia qaqi variqiro vi vai haikara, vaiinti maraqurave, aantau maraqurave, uviri maraqurave, memaru maraqurave, vi haikaraqai autuke vate, vi haikara autuqai tuaherake variara.

²⁴Vataini variaka minti variarara tiro, Kotiva vira kaara vika qaqira kero tiharo, Ho nenta mintimaqi vuate. Nenta vaaqu kaiqa varaataa inara varaqi vuate, timanta vika nái hanauka hampata hampi niha, nái vaata qoraiqamake variara.

²⁵Vika Kotira quqaa uva qaqirakeka, una uvara quqaa uvave ti variara. Vika Kotiva aututai haikara autuqai tuahera keha vi haikaraqai kaiqa vara nimiteha, ekaa vi haikara autukero vatai Variqara vira qaqirake variara.

Ho Kotiva vivaqai ekaa haika autukero vataiva vaimantara ti, tenavu vira autuqai ekaa enta tuaheraqi virera. Quqaave.

²⁶Vika mintiaqi vi variarara tiro, vira kaara Kotiva vika qaqira kaimanta vika nái varaataa i kaiqara, kaurira kaiqaiqai vare variara. Nahentinavu kia qorainti hampata niraiti, nái kana nahenti hampata hampi ni variamanta ²⁷qoraintivata kia nahenti hampata niraiti, vika nái hana qorainti hampata hampi ni variara. Mintiaqi viha qorainti vika nái

hanauka hampata kaurira kaiqagai varaqi vi variavaro vira kaara Kotiva vika ruquti vaiharo huviqorave ti vaira.

²⁸Vataini variaka tiha, Tenavu quminaiqamake Kotirara iriqi vinerave, ti variavarora tiro, vira kaara Kotiva vika qaqi kovaro vika avu aatovano qoraiqama vimanta vika qora kaiqagai varaqi vi variara. Vika vi kaiqara kia varaataara vaimanta vi kaiqaraqi vare variara.

²⁹Nana nana qora kaiqa, vo kaiqa vo kaiqavano vataini variaka avu aato muntukaqi mpiqaro vaimanta vika vi kaiqara varaqi vi variara. Vika vovano vatai haikara tavaavaro muntuka nti vaimanta variara. Vika voka voka qoraiqama nimate variara. Vora autuvano uritaraira kaara vika ti autuvata mintiataarave, tivakeha toiha variara. Vika nái kana vaiinti aruke variara. Vika iqoka raqi variara. Vika una uva ti variara. Vika vora qoraiqama amitareka una ti variara. Vika vora vora turoqare variara.

³⁰Vika vo vaiinti autu vatainiqama vuarire ti, qora uva ti variara. Vika Kotira navutaiqama amite variara. Vika nariara nariara qora uva ti variara. Vika nái mahutaqi ti variara. Vika kaiqe qaraaikaiqamake vaaqu kaiqa varaare tivakeha vare variara. Vika nái noka qoka no raqakeha ni variara.

³¹Kia vika avu aato vaimanta variara. Vika kauqu aiqiqaa aqukeha tivataa uvava raqake variara. Vika muntukavano kia vokiakara vaimanta variara. Kia vika vokiakara mpo ike tiva nimate variara.

³²Kotiva uva vateharo tiharo, Vi kaiqara vareka qutuma vivarave, tu uvava kankomake irihavata, vika kia vi uvarara noraiqamake iriraiti, vika nái hanauka qora kaiqa vare variakaravata tiha, Nevata ho koqe kaiqaqaima vare variavo, ti variara.

Kotiva Iutaa vatanaakaqaavata uva vataanarove tura

2 ¹Are vo vaiintivano nena henara kaiqa tavera, vira kaiqara qora kaiqave, ti variava vaiintira, te ninaravata tirera: Arevata viva kaiqa varaintema kera qora kaiqa vare variaravara tira, are kiama ho nena auta ntiha vo uva tinarave. Ariqaavata vohaa qarama kero uva vaivo, turo.

²Tenavu kankomake iruraro Kotiva mintimake qora kaiqa vare variakaqaa avuqavuqama keharo uva vate vaira. ³Are nena henarava viva qora kaiqa vare vairave tihara, arevata vira voqaantema kera qora kaiqa vare variaravave. Are mintiharama hauri are tihara, Kotiva kia tiqaa uva vataanarove, tirora.

⁴Are qora kaiqa vare varianara vira koqaa Kotiva kia ai vaaka amiraitiro, viva vukaiqamakero ai mpo ike tiva amite vaira, are virava kiae noraiqaakera irira iarao? Ariara viva qora kaiqa qaqira kero koqe aaraqaa vuarire tiro, Kotiva mintima amite vaira. ⁵Kotiva mintima amite vaivava are kia qora okara qaqira karaitira, kempukaiqama kera qora okaraqai autuqira vi variarao. Are mintiaqi vi varianarava tiro,

Kotiva avuqavuqamakero *ko* tina entaraqaa viva nai arara itaina okarara govaraiqama keharo ariqaa voqavatama uva vataanarove.

⁶Vi entaraqaa Kotiva ekaa vaiinti nahenti vataini vaiha vare vai kaiqarara iriharo vika ekaa nái koqaa nimianaro. ⁷Hini kiaka vika koqe okara autuqi viha tiha, Kotivama ti noraiqamakero ti hutu viriniqaakero ti kahaqiraqe qaqi variqi vuare, ti variaka, Kotiva vikama quahama nimitewaro koqema nimitairamanta vika ekaa enta ekaa enta qaqi variqi vivara.

⁸Hini kiaka vika nariaraqai iriha Kotira quqaa uva qoririma keha kia iriraiti, qora aaraqaa ni vaika vaivaro vira kaara Kotira arara itaina okarava vikaqaa noraiqama kero varianaro. ⁹Ekaa qora kaiqa vare vaika vika aarante haikaravata nora maara vare haikaravatama varevara. Iutaa vatanaaka vika naane varaimanta vika naantiara ekaa vo vatanaakavata varevara.

¹⁰Ekaa koqe kaiqa vare vaika vaivaro Kotiva vika koqema nimitero, vika nutu viriniqama nimitero, vika muntukavata paruma nimitaira vaivara. Kotiva Iutaa vatanaaka vika naane koqema nimitero, vika naantiara vo vatanaakavata koqema nimitaanaro.

¹¹Kotiva kia vaiinti autuara iriharo *ko* tiraitiro, viva ekaa vaiinti nahenti *ko* vohaa qarama keroma rairaanaro.

¹²Vo vatanaaka Kotiva Mosiraqaa tivato uvara kia iriaka vaivaro, vi uvava kia vikaqaa uva vatairaro Kotiva vika nái qora kaiqa vare okarara kaara *ko* vikaqaa vatairamenta vika raumpirima vivara. Iutaa vatanaaka Kotiva Mosiraqaa tivato uvara irihavata, vi uvara raqake variara kaara, vi uvava vikaqaa uva vataanaro.

¹³Kotiva Mosiraqaa tivato uvara quminaiqama kero iri vaina vaiintira, Kotiva kiama vi vaiintirara avuqavu ni vai vaiintirave tianaro. Vaiinti vovano vi uvara iriro avataqiro ni vaina vaiintira, Kotiva vi vaiintirara avuqavu ni vai vaiintivave tianaro.

¹⁴Vo vatanaaka Kotiva Mosiraqaa tivato uvara kia vare variaka vaiha, vika nái irike tiha, Kaiqe koqe okara avataqi vuare, tivera, vika Kotira uva iri variaka voqaa ntemake vaivara.

¹⁵Vika mintiaqi vi vaivaro Kotira uvavano vika muntukaqivata avu aatoqivata qara ntuva taantema kero varianaro. Vo vatanaaka koqe kaiqa vare variavaro vika avu aato muntukaqihairo, Koqe kaiqama vare vauro, ti vaimanta variara. Vika qora kaiqa vare variavaro vika avu aato muntukaqihairo, Qora kaiqama vare vauro, ti vaimanta variara.

¹⁶Te vaiinti nahenti Karaitira koqe vakaaka tiva nimi vaunantema kero, naantiara ekaara entaqaa Kotiva Ihu Karaitirara *ko* tiane tiraro viva ekaa vaiinti nahenti nái avu aatoqi kukeqake irite vai uvara qovarama keharo avuqavuqama kero *ko* nimianaro.

Poruva Iutaa vatanaakara tura

¹⁷Are nenara tihara, Te Iutaa vatanaakave, tiana vaiintirara tirera. Are tihara, Kotiva Mosiraqaa tivato uvara kia vo vatanaakaini vara karaitiro,

viva vi uvara tinavu Iutaa vatanaakaini vara kairara tiro, Kotiva tinavu Iutaa vatanaakaraqaima quahe vaivo, tivakehara nena mahuta ti varianara.

¹⁸Kotiva Mosiraqaa tivato uvava kankoma kero Kotira antuqa ai umiqe vairara tira, are koqe aaraqaa nina okararave, qora aaraqaa nina okararave, kankomakera irianarave.

¹⁹Mintima kera irianarara tira, are kia koqe aaraqaa ni varia vaiintikara tihara, Te homa vika aara numiqainarave, ti varianarave. Konkiraqi varia vaiintikara are tihara, Te homa vika ataama nimitaainarave ti varianarave.

²⁰Kia koqe avu aato vataukara are tihara, Te homa koqe okara ni numiqarerave, ti varianarave. Quvaaraa vaintiara are tihara, Te homa ni *tisaavano* vairarave, ti varianarave. Are tihara, Kotiva Mosiraqaa tivato uvava ekaa vi okarara vi okarara ti humiqaimantara ti, te homa mintimake vokiaka kahaqamaqi virarave, ti varianarave.

²¹Are vokiaka vi uvara okara tiva nimihara nena vo? Are nenavata vi uvara okara kankomake iritaatarave. Are vikara tihara, Ne kia muara varaate, tivakehara are nenavatae muara vare varianarave?

²²Are tihara, Kia naata vaati vare okarara raqa kaate tivakehara nena vo? Are kiae vora vataakera hampi ni varianarave? Quqaae are una variqanavuara qora haikave tivakeharavata, vinavuka naavuqihaira vo haika muara vare varianarave?

²³Are quqaae nena mahuta tihara, Kotiva Mosiraqaa tivato uvara tinavu Iutaa vatanaakaini vara kairave, tivakehara are vi uvara raqake variaramanta vira kaara vo vatanaaka Kotira autu vara muntuvi vatainiqamakeha qoraiqama amite variarave? ²⁴Kotira vukuqi mintima tiro: *Iutaa vatanaaka okaraqaa vo vatanaa vo vatanaaka Kotira autu qoraiqama amite variarave*, ti tura. (Ais 52:5)

²⁵Ai vaata toqa kaava vaireva, are Iutaa vatanaavama variarao. Ho are Mosiraqaa tivato uvara avataqira virera, ai vaata toqa keva homa ai kahaqianaro. Are Mosiraqaa tivato uvara kia avataqira virera, ai vaata toqa keva kiama ai kahaqirara are vo vatanaaka voqaarama vainara.

²⁶Vo vatanaava kia vira vaata toqakaa vaiintiva vaiharo, Mosiraqaa tivato uvara koqemakero avataqiro virera, Kotiva vi vaiintirara Iutaa vatanaa vaata toqakaa vaiintira voqaarama vaivo tianaro.

²⁷Ne Iutaa vatanaaka Mosiraqaa tivato uvara qara ntuvatora tuateha, vaata toqake okararavata avataqi vi vaiha, ne vi uvara raqake variarave. Vira kaara naantiara vo vatanaaka kia vika vaata toqakeka Kotira uva iriqi vi vaika, vikama niqaa uva vatevarave.

²⁸⁻²⁹Vira vaata toqakaava viva kia Iutaa vatanaa taruvama vaira. Nai avu aato muntukaqihairo qora kaiqa teqakai vaiintiva, vivama Iutaa vatanaa taruvave, Kotira vainti taruvave, vaira. Kia Kotiva

Mosiraqaa tivato uvava vira avu aato muntukaqi hiqama kaivaro, Kotira Maraqravano vira avu aato muntukaqi hiqama kaira. Kia qaqi vaiinti nahentivauve vi vaiintira nora autu amivara. Kotiva vivama vira nora autu amianaro.

Qora okaravano kia ho koqe okara aatara kaanarove tura

3 ¹Ne ti ireha tiha, Ho nana haikae Iutaa vika vataamanta vo vatanaaka kia vataarave? Nantiakero vaata toqake okarava vika kahaqianarove? tivera, ²te nintara mintima ti: Ho Iutaa vika ekaa vo vatanaaka naatarake vo haika vo haika vate variarave. Avuniqamake vika Kotiva tivato uvara qara ntuvatora tote variarave, tirara.

³Quqaama Kotiva nai uva Iutaa vika nimumanta hininavu vi uvara kia iriraiti, kia Kotirara kempukaiqamake iriqi vi vaura. Vika mintiaqi vi vaurara ti, hauri ne tiha, Kotiva nai kauqu aiqiqaa aqukeharo tivato uvara qaqira kaivo, tivora.

⁴Kiavuma ne ho minti tivara. Ekaa vaiinti nahenti una uvaqai ti variaka variavaro, Kotivaqai quqaa uva tivaqiro vi vaivama vairo. Kotira vukuqira qara ntuva tova Kotirara mintima tiro:

Ekaa ai uvavano avuqavu uvaqai vairara tira, vaiinti vovano ariqaa uva vatarerave tirera, ai uvavano vira uvavata aatara kero varianarove, tura. *(Ihi 51:4)*

⁵Te qaqi vaiinti tiantemake, ni irama nimitarera: Tenavu qora kaiqa vare vaurava Kotiva avuqavuqama kero vare vai okarara vara govaramake vairara tiro, Kotiva tinavuqaa uva vateharo kiama avuqavuqama kero vataivo. Tenavu mintie tirarave?

⁶Aqao, kiavuma tenavu ho minti tirara. [Tenavu qora kaiqa vare vaurava kia Kotira kahaqi vairara tiro, vira kaara Kotiva homa tinavuqaa uva vataanaro.] Kotiva kia avuqavuqama kero ko ti vaiva vaitirio, viva nantiakeroe naantiara ekaa naato vatanaaka ko tiva nimitaanarove?

⁷Vaiinti vovano mintima tianaro: Tinavu una uvavano Kotira quqaa uva govaramake vaivaro Kotira autuvano viriniqui vairera, nana kaarae Kotiva tenavu qora kaiqa varaunara kaara tinavuqaa uva vataanarove? tianaro.

⁸Oho, are mintima vaina uvara avataqi virera, are hampi uva vovata mintima tinara: Kaiqe tenavu qaqiqai qora okara autuqi vi variariraro, viraqaahairo koqe okaravano qovaraiqiarire, tinara. Vokiaka tinavuara unahaa tiha, Nenavu vi uvara minti ti variavo, ti variara kaara Kotiva vikaqaa uva vataraqe te vikara huviqorave tirara.

Ekaa naato vatanaaka Kotira uva raqake variara

⁹Ho tenavu Iutaa vatanaakae koqe vaiinti nahenti vauramanta ekaa vo vatanaakae vaaqu kaiqa vare variaka variavo? Aqao, kiavuma mintima vairo. Te vaaka tunara, Iutaa vatanaakavata, ekaa naato vatanaakavata,

variavaro qora kaiqavano vika ekaa ravaaqavuke vaira. ¹⁰Kotira vukuqi mintima tiro:

Kia vaiinti vovanovata avuqavuqama kero ni vaiva vairave. Kia voqavanovata vairave.

¹¹Kia vaiinti vovano Kotira okara kankomakero tave vaiva vairave. Kia vaiinti vovano tiharo, Kaiqe te Kotira rantake tavaare, ti vaiva vairave.

¹²Ekaa vataini variaka Kotira aaraqaaahi tuqantaavi hampi okaraqai vare variarave. Kia vaiinti vovano Kotira kaiqa koqema kero vare vairave. Kia vovanovata minti vairave. *(Ihi 53:1-3)*

¹³Kia rahirama taa matipara voqaara vaiinti nahenti novano aaqaa viro vairave. Vika maaqiriqaahairo una uvavano qovaraiqi vairave. *(Ihi 5:9)*

Quqahi/Quaiha uhivano vaiinti qoraiqamake vaintemake, vika uvavano vaiinti qoraiqamake vairave. *(Ihi 140:3)*

¹⁴Vokiaka vaaquqama nimate vai uvavaqai vika noqaahairo qovaraiqi vairave. *(Ihi 10:7)*

¹⁵Vika vaaka vaiinti arukareka auti variarave.

¹⁶Vika vi aniaraaahairo qoraiqama nimate vai haikavave, iqi rate vai haikavave, vi haikavaqai qovaraiqi vairave.

¹⁷Vika maateraiqama nimate varia okarara kia iri tavaarave. *(Ais 59:7-8)*

¹⁸Vika Kotira aatu qetakeha nuataara vaimanta kia Kotira aatu qete variarave, tura. *(Ihi 36:1)*

Kotira vukuqi ekaa vaiinti nahentiara minti tura.

¹⁹Tenavu kankomake irunarave: Mosiraqaa tivato uvava, vo uva vo uva vaimanta vi uvara iri variaka ekaa vi uvaraqai iriqi vuataara vaimanta vika vi uvara raqake variara. Kiama vovanovata ho tiharo, Te qora kaiqa vare varia okarara kia irunarave, tianaro.

Ekaa naato vatanaaka Kotira uva raqake variarara tiro, vira kaara Kotiva ekaa vikaqaa uva vataanaro.

²⁰Ekaa vaiinti nahenti Mosiraqaa tivato uvara raqakeha kia ho iriqi vi variarara tiro, Kotiva kiama voqaravata are avuqavu ni variara vaiintivave tianaro. Mosiraqaa tivato uva maarava vaireva, tenavu tentanavu qora kaiqa vare vauna okararaqai humiqe vairave.

Kotiva vaiinti nahenti avuqavuqama nimi taaina okarara tura

²¹Vate Kotiva vaiinti nahenti uva taiqa nimitaharo avuqavuqama nimitareva, kia Mosiraqaa tivato uva maarara iriraitiro, viva qaraaka okara vara qovarama kaira. Viva mintimakero qaraaka okara qovarama kaainara haaru Mosivavata, paropeti vaiintinavuvata, vi uvarara tinavu tiva timura.

²² Vaiinti nahentiqihai ekaa Ihu Karaitirara quqaa vivave tivake virara kempukaiqamake iriqi vi variaka variavaro, Kotiva vika uva taiqa nimateharo vikara avuqavuqamake ni variakave tianaro. Kia vaiinti nahentiqihairo vovano vo qaramakero vairo. Ekaa vaiinti nahenti vohaa qaramakeqai variara.

²³ Tenavu ekaa Kotira uva raqake kia hoqamake vaunarara ti, tenavu kia ho Kotiva vainanaini voqaraanaini oru variariraukama vaunara.

²⁴ Tenavu mintimake vaurarovata, Kotiva tinavuara aaqurihama timiteharo Karaitiva tinavu kuvantu timitaaina okarara iriharo, aqaa tinavu avuqavuqama timitaira.

²⁵ Tinavuara vika qora kaiqa vare vai uvara taiqa nimitaare tiro, Kotiva Ihu Karaitira kaamatero tinavu timivaro Ihura naare ntava vuvaro qutu vura. Tenavu kempukaiqamake Ihura kaiqara iriqi vuariraro Kotiva tinavu qora kaiqa uva nunkama timitaanaro. Haaru vaiinti nahenti qora kaiqa vare vauvaro Kotiva kia vika vaaka ruqutiraitiro, vika qora kaiqa varora avuqai tavamaqiro viro, maa entara vaiinti nahenti avuqavuqama nimi taaina okarara govarama kaira.

²⁶ Kotiva kia vaiinti nahenti qora kaiqa vare varia uvara quminaiqama kero nunka nimitaraitiro, viva Ihura kaiqara iriharo naitarama kero vaiinti nahenti uva nunka nimateharo avuqavuqama nimitaira. Vaiintivanoe nahentivanoe Ihu Karaitirara quqaa vivave tiraro Kotiva vira avuqavuqama amitaanaro.

²⁷ Ho tenavu nana uva irihae tentanavu mahuta tirara? Kia vi uvava vairo. Nana haikavanoe tinavu kahaqianaro? Kiama tenavu Mosiraqaa tivato uva maarara iriarirava tinavu ho kahaqianaro. Tenavu Ihurara quqaa vivave tiarirava, vivaqaima tinavu ho kahaqianaro. ²⁸ Te mintima turo: Vaiintivano Mosiraqaa tivato uva maarara iriqiro viraro Kotiva kiama virara iriharo vira qora uva nunka amitaanarovauve. Aqao, vaiintivano Ihurara quqaa vivave tivakero virara kempukaiqama kero iriqiro vi vairaro Kotiva virara iriharo vira uva nunka amitero vi vaiintirara, Avuqavu ni vai vaiintirave, tianaro.

²⁹ Kotiva vaireva viva Iutaa vatanaaka vika Variqavanoqaie vairo? Viva kiae vo vatanaaka Variqavanovata vairo? Aqao, viva ekaa naato vatanaaka Variqavanovatama vairo.

³⁰ Kotiva Variqa vohaiqavanoqaima vaira. Iutaa vatanaava Ihurara quqaa vivave tiraro Kotiva vira uva nunka amitero vira avuqavuqama amitaanaro. Vira voqaantema kero, vo vatanaavavata Ihurara quqaa vivave tiraro Kotiva vira uvavata nunka amitero viravata avuqavuqama amitaanaro.

³¹ Tenavu Ihurara kempukaiqamake iriqi viha Mosiraqaa tivato uva maarara qumimaqamae kararave? Aqao, tenavu Ihurara kempukaiqamake iriqi vihara ti, Mosiraqaa tivato uvaravata koqemakema iriqi virara.

Poruva Eparahaamira kaiqara tura

4 ¹Eparahaamiva viva tinavu Iutaa vatanaaka kaivaqava vaura. Te nana uvae vira kaiqara tirara? ²Kotiva Eparahaamiva kaiqa vara amitorara iriharo virara are avuqavu ni variara vaiintivave tiare tutirio, Eparahaamiva homa nai mahuta tutirio.

³Kotira vukuqi Eparahaamirara nana uvae qara ntuva tora? Mintima tiro: Eparahaamiva Kotira uvara quqaave tuvarora tiro, Kotiva virara, Are avuqavu ni variara vaiintivave, turama.

⁴Kaiqa vaiintivano vora kaiqa vara amitaivaro „vira noravano„ kia quminaiqama kero koqaa amiraitiro, viva kaiqa vara tairara iriharo koqaa ami vaira.

⁵Tenavu kia kaiqa vaiinti vira voqaantemake vai. Tenavu kia ho Kotira kaiqa vara amitaariraro viva kaiqa koqaara iriharo tinavu uva nunka timitaanarouvave. Kotiva vaiinti nahenti qora kaiqa uva nunka nimate vaiva vaiharo viva tenavu Ihurara quqaa vivave tiaina uvarara iriharo tinavu avuqavuqama timite vaira.

⁶Devitivavata vohaa qaramakero Kotiva kia vaiinti kaiqara iriraitiro, vira qora kaiqa varai uvara nunka kero avuqavuqama amitairaro vi vaiintira muntukavano koqema kero variainarara tura. Devitiva mintima tiro:

⁷Kotiva vika uva nunka nimateharo tauru nimitaainarara ti, vira uva raqakeka quaheha vaivarave.

⁸Noravano kia vi vaiintiva qora kaiqa varaainarara iri amitaraitiro, viraqaa kia uva vaivo tina vaiintiva quaheharo variarire, tiro. (*Ihi 32:1-2*) Devitiva vi uvara tura.

⁹Kotiva vaiinti vira uva nunka amitairaro quaheharo variainarara Devitiva tu uvava Iutaa vatanaakaraqae iriharo tiva tairave? Aqao, vo vatanaaka vikaravatama vi uvara tiva tairave. Te vaaka Eparahaamirara tunara iriate.

Eparahaamiva Kotira uvara quqaave tuvaro Kotiva virara avuqavu ni variara vaiintivave turave. *(Okara 15:6)*

¹⁰Kotiva taireve Eparahaamirara minti tura? Eparahaamiva nai vaata toqako entarae Kotiva minti tura? Aqao, Eparahaamiva kia nai vaata toqako entara Kotiva virara minti tura.

¹¹Tota kia nai vaata toqako entara Eparahaamiva Kotirara, Are quqaa uvama tiarao, tuvaro Kotiva vi entaraqaa vira avuqavuqama amitora. Vira avuqavuqama amitero vira naantiara vo enta vaiinti nahenti Eparahaamira avuqavuqama amitorara iritaate tiro, Kotiva qorainti vaata toqake okarara qovarama kovaro Eparahaamiva nai vaata toqakora. Ho kia nai vaata toqako entara Kotiva Eparahaamira avuqavuqama amitora.

Minturara ti, kia nai vaata toqa karaiti, Kotirara quqaave tiavaro Kotiva vika avuquvuqama nimitai vaiinti nahentika, homa Eparahaamirara tinavu qorave tivara. ¹²Nái vaata toqakaaka, vikavata vaiha náí vaata toqakerara kia noraiqamake iriraiti, vika tinavu kaivaqara Eparahaamira aanare Kotirara quqaave tivaqi vihara ti, vikavata Eparahaamirara tinavu qoravema tivara. Eparahaamiva kia nai vaata toqako entara Kotirara iriqiro vi vaurama.

Kotiva nai kauqu aiqiaa aqukero tivato uvarara tura

¹³Kotiva nai kauqu aiqiaa aqukeharo Eparahaamirara tiharo, Are nena vainti naintivaravata vaivaro ekaa naato vatavano ni vatama varianarove, tura.

Kotiva vi uvara tiharo kia Eparahaamirara, Viva te Mosiraqaa uva maara tivataunara ho irivo, tivakero minti turavauve. Viva kia minti tiraitiro, Eparahaamirara tiharo, Viva ti uvara quqaave timantara ti, te virara irihama vira avuquvuqama amitarerave, tivakero minti turave.

¹⁴Mosiraqaa tivato uvara iriqi vi vaika kia ho ekaa naato vata varevara. Vika ekaa mintimake varare ika vaivarovauve, Ihurara quqaa vivave ti varia uvava qumina uva vairaro, Kotiva nai kauqu aiqiaa aqukeharo Eparahaamirara tu uvavavata quminaiqama vuanaro.

¹⁵Kotiva Mosiraqaa tivato uvava vaivarora tiro, vaiintivano vi uvara raqa kairaro vira kaara Kotira arara itairaro vi vaiintiraqaa uva vataanaro. Qioqama tai uvava kia vairera, kiama vovano ho vi uvara raqakaanaro.

¹⁶Eparahaamiva Kotira uvara quqaave tuvarora tiro, Kotiva nai kauqu aiqiaa aqukero Eparahaamiravata vira naintivaravata uva tiva nimitora. Kotiva vika quminaiqama kero koqema nimitareva minti tivatorara tiro, vi uvava ekaa Eparahaamira naintivaraqaavatama varianaro. Mosira uva maara iriakavata, ekaa vo vatanaakavata, vika Eparahaamira aanare Kotirara iriqi vivaro Kotiva koqema nimitaaina uvava vikainivatama varianaro. Tenavu ta vatanaa ta vatanaae Kotirara kempukaiqamake iriqi vuarera, tenavu homa Eparahaamirara viva tinavu qovave tiariraro Kotiva Eparahaamirara tivato uvava tinavunivatama varianaro.

¹⁷Kotira vukuqi Kotiva Eparahaamirara mintima tiro:

Are vo vatanaa vo vatanaa vika kaivaqavama vainarave, tura.

(Okara 17:5)

Eparahaamiva Kotira avuqaa vaiharo vira uvara quqaa uvave tura. Eparahaamiva tiharo, Kotiva Variqavano viva homa qutuvika qaiqaa qaqi vara himpima kaanarove. Kotiva Variqavano vaiharora tiro, viva tiraro homa kia vaira haikava qovarama vuanarove, turama.

¹⁸Eparahaamiva kia ho vainti vataarirava vaiharovata, viva Kotirara kempukaiqaakero iriqiro viharo tiharo, Te homa vainti vatararave,

tivakero viraqaahairo Eparahaamiva vo vatanaa vo vatanaa vika kaivaqava vaura. Kotiva Eparahaamira tiva amiharo tiharo, Ai naintivara airitahaama vaivarave, tu uvava quqaa vivauma vaura.

¹⁹Vi entara Eparahaamiva kia vainti vataraitiro, 100 ihi varakero anomakero naampaiqama viro viva kia nai vaatavano naampaiqama vurara noraiqaakero iriraitiro, viva kia nai naata Seraava kontaiqama vurara noraiqaakero iriraitiro, viva Kotiraraqai kempukaiqaa kero iriqiro vi vaura.

²⁰Viva Kotiva nai kauqu aiqiqaa aqukeharo quqaa te mintirerave tu uvarara una uvave tiarorave tivakero, viva Kotirara kempukaiqama kero iriqiro viharoma Kotira autu tuahera kero tiharo, ²¹Kotiva nai kauqu aiqiqaa aqukero tivatai uvava vivauma varianarove. Kotiva vainti ti timianarove, tivakero ²²Kotirara kempukaiqama kero iriqiro vuvaro Kotiva virara iriharo Eparahaamirara tiharo, Ai qora uva nunka amiteha, ariara avuqavu ni variana vaiintirave tirarave, tura.

²³⁻²⁴Kotiva Eparahaamirara tiro, vi uvara minti tura. Kotiva tinavuarao tiro, tinavuaravata mintima tianaro. Tenavuvata Eparahaamira aanare Kotirara kempukaiqaake iriqi vuariraro Kotiva homa tinavuvata avuqavuqama timitaanaro. Noravano Ihuva qutu vuvaro Kotiva vira qaiqaa qaqi vara himpima korara ti, tenavu Kotirara kempukaiqamake iriqi vi vaunara.

²⁵Kotiva Ihura atitovaro Ihuva tinavu qora kaiqa kaara qutu vuvaro viraqaahairo tinavu avuqavuqama timitaaina okarara iriharo Kotiva Ihura qaiqaa qaqi vara himpima kora.

Kotiva tinavu avuqavuqama timitaaina okarara

5 ¹Kotiva Ihura qaiqaa qaqi vara himpima korara ti, tenavu Ihurara quqaa vivave turaro Kotiva tinavu uva taiqa timitero avuqavuqama timitaira. Tinavu Noravano Ihu Karaitiva kaiqa vara amitorara iriharo Kotira araraqihairo paru i vaivaro tinavu maateraiqama timitaimanta tenavu Kotira vataake vohaaraqai tampamavi vaunara.

²Tenavu Ihurara quqaa vivave turaro Kotiva tinavu koqema timitaaina aarava qovarama vimanta vaunara. Tenavu mintiaqi viha naantiara Kotira mpeqa okara takuqi vaira tavaainara vekaiqihara ti, tinavu muntukaqihairo koqe i vairaqe vairara.

³Maara vaina entaravata tinavu muntukaqihairo koqe i viraqema vairara. Tenavu maara aatarake viraqaahai kempukaiqaavi variqi viha ⁴kia uqerara vaiinti nahenti vairaiti, tenavu kempuka vaiinti nahentima vairara. Mintimake vaiha tenavu Kotira vataake oru variainara virara vekaiqiha vairara. ⁵Tenavu mintiaqi vi variariraro Kotiva kia tinavu qaqira kairaqe kaurira haika varaainarave. Kotiva nai Maraqura tinavu timivaro vi Maraqurava tinavu muntukaqi vaimantara ti, tenavu Kotira muntukavano tinavuara vai okarara kankomake irunara.

⁶Tenavu qora vaiinti nahenti vaiha tentanavu kahaqiarira aarava kia ho vauvaro Kotiva nai kaamato entaraqaa Karaitira vara kovaro viva tinavu qora vaiinti nahentiarao tiro qutu vura. ⁷Kiama airi vaiintivano vo vaiinti kahaqireva qutu vuanaro. Vohaiqa vohaiqavanoqaima koqe vaiinti kahaqireva qutu vuataa iraro qutu vuanaro.

⁸Tenavu minti urarovata, Kotiva kia mintiraitiro, viva maantima kero tinavuara nai muntuka vaira humiqero: Tenavu qaqiqai qora kaiqa vare variavauraro Kotiva nai Maaqu atitovaro viva tinavuara iriharo qutu vura. ⁹Ihura naare ntava vurara iriharo Kotiva tinavu uva taiqa timitero avuqavuwama timitaimanta vaunarara ti, tenavu kankomake iruraro Karaitiva tinavu ruaruama timitairaro Kotira arara itaarirava kiama tinavuuqaa varianaro.

¹⁰Tenavu Kotira navutaaka variavauraro vira Maaquvano tinavuara iriharo qutu vurara ti, tenavu Kotira vataake vohaa tampamavi vaunara. Maa entara tenavu Kotira vataake vohaa tampamavi vaunarara tiro, vira Maaquvano qaqi variqiro vi vaiva tinavu voqavata kahaqama timitaqiro vi vairaro Kotiva tinavu tivitaanaro.

¹¹Kia vi uvavaqai vaivaro maa uvavavatama vairo: Tinavu Noravano Ihu Karaitiva tinavu kahaqama timitaimanta tenavu Kotira vataake vohaa tampamavi vaihara ti, tenavu tentanavu muntukaqihai Kotirara quaheha vaunara.

Adaamura okararavata Ihura okararavata tura

¹²Tota vaiinti vohaiqavano Kotira no raqa kovaro viraqaahairo qora kaiqa vare okarava vataini qovarama vuvaro qutuvi okaravavata qovarama vumanta viraqaahai ekaa vaiinti nahenti qora kaiqa vare vaurara ti, vika ekaa qutuvi okararavata varora.

¹³⁻¹⁴Tota Kotiva nai uva maara kia Mosira tiva amu entara qora kaiqavano naane vataini vaura. Kotiva nai uva maara kia Mosira tiva amu entara vi uvara raqake okarava kia vaumantavata, vaiinti nahenti qora kaiqa varaqi viha vuru qutuvi vaura. Adaamuva vau entaraqaahairo vaiinti nahenti qutuvi varia okarava qovaramaviro aniro Mosiva vau entaravata vaura. Vi entara Adaamuva Kotira no raqa kero variqiro viro vuru qutu vumanta vaiinti nahenti kia Adaamuva Kotira no raqa kontemake raqakoka, vikavata variqi vi vuru qutuvi vaura.

Adaamuva hoqarenaa vaiintivano vauvaro vira naantiara qovaraqiarira vaiintiva Ihuvavata, hoqarenaa vaiintivano vaura.

¹⁵Vitanta kia vohaa qaramake vaura. Adaamuva Kotira no raqakova vauvaro Ihuva Kotiva vaiinti nahenti koqema nimitaaina okarara vara qovarama kova vaura. Vohaa vaiinti Adaamuva Kotira no raqa koraqaahai airi vaiinti nahenti qutuvi variara. Vaiinti vo, Ihu Karaitiva Kotiva vaiinti nahenti aaqurihama nimitaharo koqema nimitaaina

okarara qovarama kovaro vi okararaqaahairo Kotiva airi vaiinti nahenti koqema nimate vaimanta vika koqemavi variara.

¹⁶Qaiqaavata tirera. Tota vaiinti vohaiqavano qora kaiqa varakova vo qaramakero vaivaro Kotiva vaiinti nahenti koqema nimitaaina okarava vo qaramakero vairo:

Hoqarero vaiinti vohaiqavano Kotira no vohaa tataa raqa kovaro viraqaahairo Kotiva viraqaa uva vatero tiharo, Are qutuma vinarave, tura.

Ho vaiinti nahenti airi tataa Kotira uva raqake vauvarovata, Kotiva vika qaqi koqema nimitareva iharo vika avuqavuqama nimitaaina okarara vara qovarama kora.

¹⁷Tota vaiinti vohaiqavano qora kaiqa vara kovaro viraqaahairo qutuvi okarava vaiinti nahentiqaa raqikiqiro vi vaumanta vika qutuqi vi vaura. Mintiaqi vi vauvaro viraqaahairo Ihu Karaitiva vohaiqavano qutuvi varia okarara aatara kora. Mintirara ti, Kotiva qaqi koqema nimateharo niqaa kia uva vatarerave tina vaiinti nahentika, vika qaqi Karaitira vataake variqi viha raqikiqi vivara.

¹⁸Vi uvara okara mintimama vairo: Tota vaiinti vovano qora kaiqa vohaiqa vara koraqaahairo Kotiva ekaa vaiinti nahenti vikavata qutu vivarave tumanta ekaa vaiinti nahenti qutuqi vi vaura.

Vo vaiintivano avuqavu kaiqa vohaiqa vara koraqaahairo Kotiva ekaa vaiinti nahenti avuqavuqama nimitaaina okarara vara qovarama kora. Mintirara ti, vaiinti nahenti vika homa qaqi variqi vivara.

¹⁹Tota vaiinti vohaiqavano Kotira no raqa koraqaahai airi vaiinti nahenti qoraiqamavi qora kaiqa varaqi vi vaura. Vira voqaara vaiinti vohaiqavano Kotira no iriqiro vuraqaahairo Kotiva airi vaiinti nahentiara ni uva nunka taiqa nimateha ni avuqavuqama nimitarerave ti vaira.

²⁰Vaiinti nahenti nai qora kaiqa vare okarara kankomake tavaate tiro, Kotiva Mosiraqaa nai uva maara varakora. Mintuvaro vaiinti nahenti qora kaiqavano uri aatarakero vaivarovata, Kotiva koqema nimateharo aaqurihama nimitaarira okarava viva voqavata uri aatarakero vaira.

²¹Tota qora kaiqavanoqai vaiinti nahenti ravaaqavu kovaro qutuvi okarava vikaqaa raqikiqiro vi vaumanta vika qutuqi vi vaura. Maa entara Kotiva tinavu koqema timiteharo aaqurihama timitaaina okarava tinavuqaa raqikiqiro vi vairo. Tinavu Noravano Ihu Karaitiva tinavu kahaqama timitorara tiro, Kotiva tinavu avuqavuqama timitaimanta tenavu ekaa enta qaqi variqi vuariraukama vai.

Tenavu Karaitira vataake qutu vunara

6 ¹Vi uvara irihama tenavu nana uvae tirara? Tenavu mintie tirara: Kaiqe qora kaiqa qaqiqai varaqi vi variariraro Kotiva voqavata koqema timiteharo aaqurihama timitaarire. Tenavu mintie tirarave?

²Aqao, tenavu qutu vuaka voqaara vauraro kia qora kaiqavano qaiqaa tinavuqaa raqiki vairo. Hauri tenavu qaiqaa qora kaiqa qaqi varaqai vuarora.

³Ne kiae maa uvara iriavo? Tenavu Ihura vaintiqamavi namari vareha, tenavu vi entara Ihu Karaitira vataake vohaa tampamavi vaiha tenavu viva qutu vuntmake qutu vuavaunara.

⁴Tenavu namari varaavauramanta Ihu Karaitira quntama tontemake, tinavuvata vira vataake quntama tora. Viraqaahairo Ihura Qova nai kempuka takuqi viraqohairo Ihura qaiqaa qaqi vara himpima kontema kero, viva tinavuara vika qaraakaiqamavi qaiqaa qaqi variqi vuate tiro, viva tinavuvata qaqi vara himpima kora.

⁵Tenavu Ihura vataake vohaa tampamavi vaiha qutu vunara. Vi uvava quqaa uva vairara ti, tenavu quqaama Ihura vataake vohaa tampamavi vaiha qaiqaa qaqi himpirara. ⁶Tenavu kankomake irunara. Tinavu avu aatoqi qora kaiqa varaarira kempukava taiqa vuarire tiro, tinavu haarua avu aato Karaitira vataakero katariqaa arutora. ⁷Qutuviva qutu virara tiro, qora kaiqa varaarira kempukava kia qaiqaavata viraqaa raqiki vairo.

⁸Karaitiva qutu vimanta tenavuvata vira vataake qutu vuraukara ti, quqaama tenavu Karaitira vataake qaiqaa qaqi himpi variqi virara.

⁹Tenavu kankomake iruraro Karaitiva qutu vuraqihairo Kotiva vira qaiqaa qaqi vara himpima korara tiro, viva kia ho qaiqaavata qutu vuariravama vairo. Kia qutira okaravano viraqaa qaiqaa ho raqikianaro.

¹⁰Ihuva qora okara kempuka taiqa kareva vohaa tataaqai qutu vurara tiro, maa entara viva qaqi variqiro viharo Kotira vataakero vohaa variqiro vi vairo.

¹¹Vira voqaara nevata mintima tiata: Tenavu qutu vuarirauka voqaara variariraro qora kaiqa kempukavano kia tinavuqaa ho raqikianarove. Tenavu Ihu Karaitira kempukaqaa Kotira vataake qaqi variqi virerave, tiata.

¹²Virara irihama ne qutuvi vaatara vatauka vaiha, kia qaqi kaivaro qora okaravano niqaa raqikiramanta ne vi kaiqara varaata. ¹³Ne kia nenta kauque, aique, nana vaatae, qaqi kaivaro qora kaiqa varaarira. Ne qutu vuraqihai qaiqaa qaqi variqi vi variaka voqaantemake variarara ti, ne Kotira kaiqa varareka nenta kauque, aique, vo vaatae, viraqohai avuqavugamake koqe kaiqaqai vara amitaqi vuata.

¹⁴Mosiraqaa tivato uva maarava kia maa entara niqaa raqiki vaivaro Kotiva vaiinti nahenti koqema nimitoharo aaqurihama nimitaaina okarava viva niqaa raqiki vairara tiro, hauri qora kaiqa kempukavano niqaa raqikiqiro vuantora.

Avuqavu kaiqaqai varaqai vuate tura

¹⁵Tenavu nantie irarave? Kotiva vaiinti nahenti koqema nimitoharo aaqurihama nimate vai okarava tinavu kuvantu kaivaro Mosiraqaa tivato

uvava kia qaiqaa tinavuqaa raqiki vairara ti, tenavu hoe qaiqai qora kaiqa varaqi virarave? Aqao, kia hove.

¹⁶Ne kiae iriavo? Ne vo vaiintira ai kaiqa vararerave tivaro vi vaiintiva niqaa raqiki vaira ne vira kaiqa vaiintima vaivara. Ne qora kaiqa varaivera, qora kaiqavano niqaa raqiki vaira ne vira kaiqa vaiinti vaiha vira kaiqagai varaqi vi vuru qutu vivara. Ne Kotira uva iriqi vivera, Kotiva niqaa raqikiqiro vi vaira ne vira kaiqa vaiinti vaivaro Kotiva ni avuqavuuqama nimitaanaro.

¹⁷Ne haaru vauvaro qora kaiqavano niqaa raqikiqi vi vaumanta viraqaahai vokuka quqaa uva ni tiva nimumanta ne ekaa vi uvara koqema iriqi vi variara. Te virara irihama Kotirara koqeve turo.

¹⁸Qora kaiqavano ni rumpatairaqihairo Kotiva ni kuvantu kaivaro vate maa entara avuqavu ni vai okarava ni rumpataimanta ne vira kaiqa vaiinti nahenti variara.

¹⁹Ne ti uva kia irivorave ti, viraqaahai te qaqi vaiintivano niara uva tiantemake ti vauro. Haaru qora okaravano niqaa raqiki vau entara ne qora kaiqa varaataa umanta qora kaiqa vareha tiha, Tenta vaataqohai homa vi kaiqara varaainarave, tivakeha qora kaiqa vo kaiqa vo kaiqa vare vaura.

Vira voqaara ne maa entara tiha, Koqe okaravano tinavuqaa raqiki vaiqe tenavu quqaa Kotira vainti vairerave, tivakeha nenta vaataqohai koqe kaiqagai varaqi vuata.

²⁰Haaru qora okaravano niqaa raqiki vaumanta ne vira kaiqa vaiinti vauvaro koqe okaravano kia niqaa raqiki vaurave. ²¹Ne haaru qora kaiqa vare vaurara iriha vate maa entara kauriha variara. Ne vi kaiqara varaqi vi vuraqaahai nana koqe haikae varorave? Vi kaiqara varaqiro vi vairava variqiro viro vuru ekaarama qutu vuanaro.

²²Ho vate maa entara ne kuvantu vuavaro qora okaravano kia niqaa raqiki vaimanta ne Kotira kaiqa vaiintima variara. Viraqaahai ne nana koqe haikae varevara? Ne mintiaqi viha [kia hampi kaiqa vararaiti,] Kotira kaiqagai varaqi viha, viraqaahai ne ekaa enta qaqi variqi vivara.

²³Qora okaravano nai kaiqa vaiinti qutu vuaina koqaaraqai nimi vaivarovata, Kotiva Nora Vaiinti Ihu Karaitira kaiqarao tiro, quminaiqama kero aaqaa ekaa enta qaqi variqi vuaina okarara tinavu timira.

Poruva nahentivano vaati varaainarara tura

7 ¹Ti qata vakaao, ne uva maara iriakara ti, ne iriavaro vaiinti vano qaqi variqiro vi vai entara vi uvava viraqaa raqikiqiro vi vaira. Viraqaahairo vaiintivano qutu vina entara vi uvava kiama ho qaiqaa viraqaa raqikiqiro vuanaro.

²Ho nahenti vare okarara iriate: Nahenti ira amitaivaro tinavu uva maaravano vi nahentirara tiharo, Vi vaiintiva ai vaativanoma vaivo,

tivaro vi nahentiva nai vaati vira varatero vaira. Vira vaativano qaqi variqiro vi vai entara viva vira naatavanoma vairo. Vira vaativano qutu vuaina entara tinavu uva maaravano kiama vi nahentira tuataanaro.

³Vira vaativano qaqi vaina entara vi nahentiva vo qoraintintiro hampi nirera, vi nahentirara naata vaati varaa okarara raqama kaivo tivara. Vira vaativano qutu viraro tinavu uva maaravano kia vi nahentira qioqama tairaro vi nahentiva vo qorainti varairera, kia virara naata vaati varaa okarara raqa kaivo tivara.

⁴Ti qata vakaa, nevata vira voqaara variavo. Ihu Karaitira katariqaa hiritovaro qutu vumanta nevata vi entara vira vataake qutu vurara tiro, vate Mosiraqaa tivato uvava kiama ho ni tuataivo. Kotiva Karaitira qaiqaa qaqi vara himpima korara ti, ne Karaitirainiqama vuaka variavo. Ne mintimake vaihara ti, ne Kotira kaiqa vara amitaqi vikama vaivara.

⁵Haaru qora okaravano tinavuqaa raqiki vau entara Mosiraqaa tivato uvava vo okara vo okara qioqama tomanta tenavu vi okarara iriqi viha muntuka ntumanta tenavu qioqamato okararaqai varaqi vi variavaunara. Vi okarara mintimake varaqi vi vaunaraqaahairo qutu vuaina okaravaqai govarama vi vaura.

⁶Haaru Mosirara tivato uvava tinavuqaa raqikiqiro viharo tinavu rumpa tomanta variavaunara. Viraqaahai tenavu [Karaitira vataake] qutu vuavaunarara tiro, vate vi uvava kia tinavuqaa raqiki vaimanta tenavu qaqi vaunara. Tenavu kuvantuvi qaqini vaiha kia haarua uva okara qara ntuva tora iriha Kotira kaiqa vararaiti, tenavu qaraaka uva okarara iriha vauraro Kotira Maraqravano tinavu kahaqi vaimanta Kotira kaiqa vare vaunara.

Kotiva Mosiraqaa tivato uvara okarara tura

⁷Haaru Mosiraqaa tivato uva maarava kia tinavu ho kahaqi vaurara ti, tenavu vi uvarara qora haikave tirara? Tenavu mintie tirara? Aqao, kiavuue. Vi uvava kia variare titirio, tenavu kia ho qora kaiqa okarara kankomake iruraitirio. Vi uvava tiharo, Kia vora airairara muntuka ntuanane, turave. Vi uvava kia minti titirio, ti muntukavano hampi haikara ntuanane okarara te kia ho iruraitirio.

⁸Te vi uvara iriqi vuataara vaumanta te variavauraro qora kaiqa varaarira okaravaqai ti avu aatoqi vaumantara ti, te tiha, Kaiqe te vi uvara raqa kaare, tivake viraqaahai vo haika vo haikara ti muntuka nti vaumanta te variqi vi vaunara. Mosiraqaa tivato uvava kia variare titirio, vovano vi uvara raqa kaivararo qora kaiqa kempukavano kiama viraqaa vaitirio.

⁹Haaru Mosiraqaa tivato uvara kia iriavauna entara te qumina qaqi variqi vi variavaunara. Te mintimake variqi vi variavauraro Kotiva qioqamato uvava aniromanta te vi uvara iriavauraro ti avu aatoqihairo

qora kaiqa varaarira okarava qovarama vumanta te Kotira uva raqake,
¹⁰vira kaara te qutu vuavaunara. Kotiva qioqamato uvava ti kahaqi
 vaimanta te qaqi variqi vuataara vaumanta tentavano vi uvara raqa
 kaavaunara kaara te qutu vuavaunara.

¹¹Te Kotiva qioqamato uvara iriavauraro ti avu aatoqihairo qora
 okaravano tiriara unahaa tiharo, Homa vi uvara raqa kenarave, tumanta
 te Kotiva qioqamato uvara raqa kaavauraro vi uvava ti harukora.

¹²Mosiraqaa tivato uva maarava vaireva, kia qora uvavauve vairo.
 Vi uvava Kotira koqe uva maarama vairo. Kotiva qioqama tai uvava
 vaireva, nai Kotira okara koqe okaravata, viva avuqavuqama kero ni vai
 okararavata tinavu humiqe vaira.

¹³Vi uvava koqe uva vaimantara ti, te vi uvara kaarae qutu vunarave?
 Aqao, kiavuve. Te vi uvara raqake qora kaiqa vare vaunara kaara te qutu
 vuaina haikara varaunara. Ti avu aatoqihairo qora kaiqa varaarira okarava
 koqe uva raqa kaane tira kaara te qutu vuaina haikara vare, viraqaahai te
 kankomake tavauraro qora kaiqa okaravano vaireva, vaaqu okaraqaima
 vairo. Kotiva qioqama teharo kia mintiane tu uvava ti humiqomanta te qora
 kaiqa okara kankomake tavauraro vi okarava nai qora kaiqaqaima vairo.

Qora okaravano tinavu avu aato ravaaqavu kaainarara tura

¹⁴Tenavu kankomake irunara. Mosiraqaa tivato uvava vaireva, Kotira
 okara tinavu humiqe vaira. Vi uvava mintima kero vaimantavata, te
 vataihainaa okarara iriqi vi vauraukama vai. Qora okaravano ti rumpa
 taimanta te vira kaiqa vaiintiqa vaunara.

¹⁵Te tenta vare vauna kaiqara kia anomake irunara. Ti varaataa i kaiqara
 vi kaiqara kia vararaiti, te kia varaataa i kaiqara vi kaiqaraqai vare vaunara.

¹⁶Te kia qora kaiqa varaataa imantavata, vi kaiqaraqai vare vaihara ti,
 te kankomake iruraro Mosiraqaa tivato uvava koqe uvaqaima vairo.

¹⁷Te qora kaiqa varehama kia tentavauve vi kaiqara vare vai. Ti avu
 aatoqihairo qora kaiqa varaarira okarava, vivama vi kaiqara vare vairo.

¹⁸Te tavauraro koqe kaiqa varaarira okarava kia ti avutaqi vaira. Te
 tenta avu aato muntukaqiarama turo. Te tenta muntukaqihai koqe kaiqa
 varaataa imanta vi kaiqara varare tihavata, kia vare vaunara.

¹⁹Te tiha, Kaiqe koqe kaiqa varaare, tivakehavata, vi kaiqara kia vare
 vaunara. Te tiha, Aqao, kia qora kaiqa vararerave, tivakehavata, qora
 kaiqa vira qaqiqai vare vaunara.

²⁰Te kia varaataa i kaiqara varaarera, ho kia tentavauve vi kaiqara
 varaainara. Qora okaravano ti avu aato muntukaqi vaiva, vivama vi
 kaiqara vi kaiqara vare vairo.

²¹Viraqaahai te kaiqa varaaina okarara tavauraro maantimama vairo:
 Te koqe kaiqa varare turarovata, qora okaravano aara kuvai timite
 vaimanta te qora kaiqaqai vare vaunara.

²²Te tenta muntukaqihai Kotira uva okarara quaheha tiha, Kaiqe vi uvara iriqi vuare, turarovata, ²³ti avu aatoqihairo qora kaiqa varaarira okarava navutaiqiharo te koqe kaiqa varare unaravata uri aatara kero ti rumpa taimanta vaunara.

²⁴⁻²⁵Te tenta muntukaqihai Kotira kaiqa vaiinti vairera auti vaurarovata, ti vaatavano vaaqu kaiqagai varareva auti vaira. Ike, mpo, te voqamake qoraiqamavi vauro. Ti vaatavano qora kaiqa varaaina vaatava ti ravaaqavu kaimanta te vira kaara qutu vuarorave. Tavave ti ruaruama timitairaqe te qaqini kuvantuvi vairara? Ho Ihu Karaitiva tinavu Noravano, vivaqaima ti ruaruama timitaariravama vaivo. Te virara irihama Kotirara koqema iarao tivakehama vira autu tuaherake vauro.

Kotira Maraqravano vaiinti nahenti kahaqaiinarara tura

8 ¹Vi uvara okara maantimama vairo: Vaiinti nahenti Ihu Karaitira vataake vohaa tampamavi vaika vaivaro kiama uvavano vikaqaa varianaro.

²Qora okaravanovata, qutuvi okaravavata, tinavu rumpa taivaro Kotira Maraqravano tinavu kuvantu timitaharo tinavuqaa raqikiqiro vi vaimantara ti, tenavu Karaitira vataake vohaa vaiha qaqi variqi vuariraukama vaunara.

³Tota tinavu avu aatovano qora avu aato vauvarora tiro, Mosiraqaa tivato uvava tinavu kahaqiarirava kia ho vaura. Ho Kotiva vaiinti nahenti kahaqireva nai maaqu vara kovaro viva tenavu qora kaiqa vare vaurauka voqaara vaiharo kia qora kaiqavata vararaitiro, tinavuara iriharo tenavu qora kaiqa varauna uvara taiqa kareva qutu vurara tiro, Kotiva qora okara kempuka aatarakora.

⁴Mosiraqaa tivato uvava minti mintimake nuate tuvaro Kotiva tinavuara vi uvava vikaqi vaira vika nai vaatavano qora kaiqa varaataa inara kia vararaiti, tinta Maraqravano tina uvaraqai iriqi vuare tiro, Kotiva tinavu uva Karaitiraqaa vatovaro qutu vura.

⁵Nai avu aatoqihairo qora kaiqagai varaataa ira vaiintiva vairaro qora kaiqa varaarira okarava vi vaiintiraqaa raqikiqiro vuanaro.

Nai avu aatoqihairo Kotira kaiqaraqai iriqiro vi vaira vaiintiva vairaro Kotira Maraqravanoqai vi vaiintiraqaa raqikiqiro vuanaro.

⁶Nai avu aatoqihairo qora kaiqa varaarira okarava viraqaa raqikiqiro vi vairaro vi vaiintiva ekaarama qutu vuanaro. Kotira Maraqravano viraqaa raqikiqiro vi vairaro nai avu aatoqihairo Kotira kaiqagai varaarira vaiintiva variqiro vi vairaro vira muntukaqihairo paru i vairaro viva ekaa enta qaqi variqiro vuanaro.

⁷Qora kaiqagai varaataa ira okarava vaiintiqaa raqikiqiro vi vairaro vi vaiintiva Kotira navutaavama varianaro. Vi vaiintiva kia Kotira uva

ho iriraitiro, vira uva raqa keharo ni varianaro. Viva Kotira uva iriqiro vuarira okarava kia viraqi varianaro.

⁸Qora kaiqaiqai varaataa ira okarava vaiinti nahentiqaa raqiki vairera, vika kia ho Kotiva antuqa arina kaiqara varevara.

⁹Ho Kotira Maraquravano niqi vairera, Kotira Maraquravano niqaa raqiki vairaro ni avu aatovano qora kaiqa varaataa ira okarava kia ho niqaa raqikianaro. Karaitira Maraquravano kia vo vaiintiqira vairera, vi vaiintiva kia Karaitirainiqama vi varianaro.

¹⁰Karaitiva niqi qaqi variqiro virera, ni vaatavano qora kaiqa kaara qutu vuarirava vairarovata, Karaitiva ni avuquvuqama nimitairara tiro, ni maraquravano qaqi variqiro vuariravama varianaro.

¹¹Ho Kotira Maraquravano niqi vairera, Kotiva Ihura qaiqaa qaqi vara himpima kontema kero, viva nivata qaiqaa qaqi vara himpima kaanaro. Vira Maraquravano niqi qaqi variqiro vi vaiva, viva ne qutuvi vaatara vara himpima kairaro qaiqaa qaqi variqiro vuanaro.

¹²Ti qata vakaa, vi uvava irihama hauri tinavu avu aatovano qora kaiqa varaataa inara tenavu varaqi vuarora.

¹³Ne ninta avu aatovano qora kaiqa varaataa inara varaqi vivera, ne ekaarama qutu vivara. Kotira Maraquravano ni kahaqi vaira ne qora kaiqa aru qaiqama kaivera, ne ekaa enta qaqi variqi vivara.

¹⁴Ekaa vaiinti nahenti Kotira Maraquravano ti vai uvava iriha ni variaka, vikama Kotira vainti variara. ¹⁵Kotiva nimi Maraqurava kia ni rumpataira ne qeteha variate tiraitiro, viva ni nimi Maraqurava ni viri kaimanta ne Kotira vaintiqamavi variara. Mintirara ti, tenavu Kotirara tiha, *Aba*—*Qao*, ti vaunara.

¹⁶Kotira Maraquravano tinavu maraqura kahaqi vaivaro tinavu maraquravano tiharo, Tenavu Kotira vaintima vauro, ti vaira.

¹⁷Tenavu Kotira vainti vaihara ti, tenavu Kotiva nai vaintiara kaama tai haikara varaariraukama vai. Tenavu Karaitira vataake vohaa vaihara ti, tenavu Kotiva Karaitira kaama amitai haikara varaariraukama vai. Tenavu maa entara Karaitira aanare aihavi haikara varaqi vivi, naantiara Karaitira aanare tenavuvata noraiqamavi Karaitira vataake koqemake qaqi variqi virara.

Tenavu naantiara koqemake qaqi variqi vuainarara tura

¹⁸Te mintimake irunarave: Naantiara Kotiva tinavu noraiqamakeru koqema timitaaina entava qovarama vuainara veka vaihama, te vate maa entara aihavi haikara varaqi vuainararave, maara varaqi vuainararave, kia vi haikarara noraiqaake iriqi virara.

¹⁹Ekaa Kotiva autukero vatai haikauka tinavu nai vaintiara noraiqama kaaina entava vaaka qovarama vuarire tivakeha vira vekama vai.

²⁰Maa entara Kotiva autukero vatai haikauka variqi vivi, vuru qoraiqamavi taiqavi variara. Kia vi haikava nai irikeru minti vairave.

Kotiva tivarora tiro, minti vairave. Ho Kotiva aututai haikava kiama ekaa enta mintiaqiro vuanaro. ²¹Naantiara Kotiva kuvantu kaaina entara vi haikava vi haikava kia nteraraitiro, qaqi variqiro vuanaro. Naantiara Kotiva autukero vataina haikauka vaireka, vika tenavu vira vaintairavano variainantemake, kuvantuvi koqemake qaqi variqi vivarave.

²²Tenavu kankomake irunarave:

Nahentivano vainti vataveva aiha vivaro keke tintemake, ekaa Kotiva autukero vatai haikauka vika nái kuvantu nimitaina entara vira veka vaiha keke tivaqi viha, maa entaravata vika qaqiqai keke ti variara.

²³Kia vi haikauqai keke ti variara. Kotiva nai Maraquara avuni tinavu timimanta varaurauka, tenavuvata kekema ti vai. Tenavu Kotiva tinavu viriaina entarave, viva tinavu vaata kuvantu kaaina entarave, vi entara veka vaihama, tenavuvata vate maa entara keke ti vaunara.

²⁴Thuva tinavu kuvantu timitairara ti, tenavu tiha, Naantiara Kotiva tinavu vaata qaiqaa qaqi vara himpima kero tinavu tivitaanarove, tivake tenavu vi entara vekama vai. Maa entara tenavu kia tavaaina haikava qovaraiqiainara vira vekama vai. Tenavu vi haikara tavehavauve vi haikara veka kia vairara. ²⁵Tenavu kia vi haikara tavaraiti tiha, Quqaama vi entava qovaraiqianarove, tivakeha viraqahai tinavu muntukavano paru i vaimanta vi entara veka aitutihama vai.

²⁶Tenavu uqerara vaiinti nahenti vaurarora tiro, Kotira Maraquaravano tinavu kahaqi vairo. Tenavu Kotira aararera iha tentanavu muntukaqihai vi haikara iritaurarovata, novano kia koqema kero vi haikara tiva qovaramake vaira. Tenavu minti vauraro Kotira Maraquaravano tinavu kahaqiharo Kotira aarama timite vaira. ²⁷Viva minti ti vaivaro Kotiva tinavu muntukaqi aitutumakero tave vaiva viva nai Maraquaravano ti vai uvara iriqiro vi vaira. Vira Maraquaravano Kotira antuqavano vai haikarara iri vairara tiro, viva tinavuara Kotiva nai vaintaira kahaqiarire tiro, vira Maraquaravano Kotira avuqavuqama kero aare vaira.

²⁸Tenavu kankomake irunarave: Nai antuqavano vaina kaiqara varaate tiro, Kotiva naarama tai vaiinti nahentika, Kotirara muntuka vataaka, vika vaivaro vo haika vo haikavano vikaqaa qovaraiqirera, kiama vi haikava vi haikava vika qoraiqama nimitairaro Kotiva vi haikara varakero vi haikaraqohairo vika koqema nimitaairo vuanaro.

²⁹Haaru vaiinti nahenti kia vau entara qumina enta Kotiva tiharo, Te vi vaiinti nahentika naarama kaari vika ti vaintiqamavi tinta Maaqu voqaara variate tiro, vika nai kaama tora. Kotiva vika nai kaama tero tiharo, Ti Maaquvano vika vakaava vaira vika vira aura qatama vaivarave, tura. ³⁰Kotiva haaru minti tiva torara tiro, viva tinavu nai kaama tai vaiinti nahentika haarama taira. Viva tinavu haarama kero, tinavuqaa uva vairavata taiqa kero avuqavuqama timitero, tinavuara

vika ti vataake vohaa variate tiro, tinavu noraiqama kero nora autu timira.

Kotira muntukavano tinavuara variainarara tura

³¹Kotiva tinavu mintima timitairara ti, tenavu nana uvae virara tirara? Kotiva tinavu kahaqireva auti vairara tiro, tavave tinavu navutaiqiharo qoraiqama timitaanaro? Kia vovano ho mintianaro.

³²Kotiva nai Maaqu kia tuataraitiro, paruma kero tinavu timirara tiro, viva kiae ekaa haikavata tinavu paruma kero timianaro?

³³Tavave tinavu Kotiva nai kaama tairaukaqaa uva vataanaro? Kia vovano ho mintianaro. Kotiva naima tinavu uva nunka timiteharo tinavu avuqavuqama timite vaira.

³⁴Tavave tinavuqaa uva vateharo tinavuara nenta qora kaiqa varera kaara qutu vivarave tianaro? Kiama vovano ho minti tianaro. Ihu Karaitiva tinavuara iriharo qutu vura. Ihuva kia ekaara qutu viraitiro, viva qutu vuraqihairo qaiqaa qaqi himpiro vate viva Kotira kauqu tanaraini vaiharo tinavuara iriharo Kotira aarama timite vairo.

³⁵Karaitiva mintirara tiro, tavave tinavu Karaitiraqahairo raira kairaro Karaitira muntukavano tinavuara kia varianaro? Kia vovano ho mintianaro. Maara vaina entarave, tirorira entave, vukaari utiha nuaina entarave, vonavu tinavu qoraiqama timite entarave, karavano kia vaina entarave, kia utavaaqa variaina entarave, vo haika aatu getaaina entarave, iqoka raqi entarave, vi haikava vi haikava qovarama viro kia ho tinavu raira kairaro Karaitira muntukavano tinavuara varianarove.

³⁶Te tunantema kero Kotira vukuqi mintima tiro:

Tenavu ai vainti vaunarara ti, ekaa vo enta vo enta tinavu harukareka auti variarave. Sipsisipinavu arukareka auti variantemake, navutaaka tinavu arukareka auti variarave, tura. *(Ihi 44:22)*

³⁷Vika mintimake tinavu qoraiqama timite vaivarovata, Ihura muntukavano tinavuara vairara ti, tenavu homa ekaa vi haikara vi haikara aataraqi virara.

³⁸⁻³⁹Te maa uvara kankomake irunara: Kotira muntukavano tinavuara vaivaro viva Karaitira tinavu timivaro Ihu Karaitiva tinavuqaa raqiki vairara tiro, kia vo haikavano Kotira muntukavano tinavuara vainaraqahairo raira kaanaro. Tenavu qutuariravave, qaqi variqi vuariravave, kia tinavu ho raira kaanaro. *Enselinavu*, vaananavu, vika kia tinavu ho raira kevarave. Vate vai haikavavata, naantiara variaina haikavavata, kiama ho tinavu raira kaanaro. Naaruvaini variakave, vataini variakave, Kotiva vo haika autukero vataivave, ekaa vi haikava kiama ho Kotira muntukavano tinavuara vainara raira kevaravema, turo.

Poruva nai navunaaka Isareri vatanaakara tura

9 ¹Te Karaitira vainti vaihara ti, quqaa uvaqai ti vaurauka. Kotira Maraqravano ti muntukaqi raqiki vaimantara ti, te kia una uva ni tiva nimirera.

²⁻³Te tenta vohaa naare Iutaa vikara iriha, voqamake mpo ike tiva nimite vauraro ti voqamakero vikara muntuka qoraiqimanta variqi vi vaunara. Mpo, ti navunaakarao tiro, ti Karaitiraqaahairo teqa kairamanta Iutaa vika ti vatuka varaiqe te hove tiataara.

⁴Kotiva Isareri vatanaakaraqai tiharo, Te ni naarama kaari ne ti vaintiqama vivarave, tivakero nai takuqi vai okararavata vika numiqomanta tavora. Kotiva vohaa vi vatanaakaraqai tiharo, Te mintiakeha niqaa raqikiqi virelave, tivakero Kotiva vika nai uva maara tivatora Iutaa vika nimura. Kotiva vohaa vi vatanaakaraqai tiharo, Maantimakeha ne ti autu tuaheraqi vuete, tura. Kotiva vohaa vi vatanaakaraqai kauqu aiqiqaa aqukeharo tiharo, Te ni minti mintima nimitarerave, tura.

⁵Kotiva minti tumanta haaru nora autu vataa vaiintinavu Isareri vatanaaka vika kaivaqaukavara vaura. Karaitivavata vohaa Iutaa vika ankuqihairo qovarama vura.

Karaitiva avuhainaava ekaa haikaqaa raqiki vaiva, viva Variqavano vairara ti, tenavu ekaa enta vira autu tuaheraqi virelave. Te quqaama turo.

Kotiva vaiinti nahenti nai kaama taaina okarara tura

⁶Ho Isareri vatanaaka kia Kotira uva iri variara kaara hoe tenavu Kotira uvavano kia aruvivo tirara? Kia tenavu minti tirara. Isareri vatanaakaqihairo kia Kotiva ekaa vika nai kaamate vaika variara.

⁷Eparahaamira naintivara vika kia ekaa Kotira vainti variara. Kotiva Eparahaamirara mintima tiro: *Ai maaqu Aisaakira vaintivara vikarama te kauqu aiqiqaa aquke tiha, Ai naintivara vaivarave*, tura.

⁸Vi uvara okara mintimama vairo: Kia Eparahaamiva kuvuarama tairauka vika Kotira vainti vaivara. Eparahaamiva tintemake, Kotirara quqaama tiarao tika, vikama Kotira vaintima vaivara. ⁹Kotiva kauqu aiqiqaa aqukero Eparahaamirara mintima tiro: *Vi entara te orurante tuvuariraro ai naatavano Seraava qorainti vainti vatataanarove*, tura.

¹⁰Kia vi uvavaqai vairo. Vo uvavanovatama vairo. Nahenti vo Rebekaara maaqutanta vauvaro vitanta qova vohaa vaiinti tinavu kaivaqava Aisaakiva vaura.

¹¹⁻¹²Rebekaava vainti taiqama viro kia vi vaintitanta vatato entara vitanta kia koqe kaiqave qora kaiqave varo entara, Kotiva naane uva vatero tiharo, *Vira vakaava nai qata kaiqa vara amitaqiro vuanarove*, tura. (Okara 25:23)

Kotiva kia vitanta kaiqa varerara iriraitiro, viva nai antuqa avateharo vira qataqai nai kaama tora. ¹³Kotira uva qara ntuva toraqi mintima tiro: *Iekopirara ti hantuqa vaivaro Isorara kia ti hantuqa harivo*, tura. (Mal 1:2)

¹⁴Kotiva minti turara tenavu nana uvae tirara? Kotiva kia avuqavuqamakero uva ti vaivama vaivo, tirara? Aqao, tenavu kia ho minti tirara.

¹⁵Haaru Kotiva Mosira tiva amiro tiharo, *Te vi vaiintirara ike mpo tiva amitaataa iraqe te virara ike mpo tiva amitararave. Te maa vaiintirara aaqurihama amitaataa iraqe te vira aaqurihama amitararave*, tura.

(Katu Varora 33:19)

¹⁶Virara iriharo kiama qumina vaiinti vovano tiraro Kotiva virara mpo ike tiva amitaanaro. Kiama vaiinti vovano Kotira koqe kaiqa vara amitairaro virara iriharo mpo ike tiva amitaanaro. Kotiva nai antuqa avateharo vi vaiintira mpo ike tiva amite vaira.

¹⁷Mosiva qara ntuva toraqi Kotiva Isipi avuhainaa vaiintiaro mintima tiro: *Are ti kempuka tavaira ekaa vo vatanaa vo vatanaakavata ti hutuara iriate ti, te ai noraiqama kaurara are avuhainaa vaiinti qama vira variarao*, tura. (Katu Varora 9:16)

¹⁸Kotira okara maantimakero vairo: Kotiva nai antuqa avateharo vo vaiinti aaqurihama amite vaira. Viva nai antuqa avateharo vo vaiinti avu aato tinta kaivaro vi vaiintiva kia vira uva iri vaira.

Kotiva aaqurihama nimitaina okararavata vira arara itaaina okararavata tura

¹⁹Kotira okara mintima vaivaro vovano niqihairo tiriara aqao tiharo mintima tianaro: Kotira antuqavano mintima vairera, nantivaroe viva tinavuqaa uva vate vaivo? Tavave nai antuqa avateharo Kotira antuqa qaqira kararave? tianaro.

²⁰Niqihairo vo vaiintivano minti tirera, te nai vira mintimake tiva amirera: Are qumina vaiinti varianarara tira, are kiama ho Kotirara minti tinarave. Aaqatai vata varakero aututai taveva kia ho tiharo, Aqao, nantiharae are maantima kera ti aututaarao? tianaro. Kiama ho tavevano minti tianaro.

²¹Tave autuaina vaiintiva homa nai antuqaqaa tave autuanaro. Viva aaqatai vata varakero tave taaraqanta autireva iharo tiharo, Kaiqe vo tave koqera autuke, viraqaahai qaqi tave vovata autu kaare, tianaro. Viva homa nai antuqaqaa minti tianaro. [Vira voqara kiama tenavu Kotirara aqao kia mintiataarave tirara.]

²²Vaiinti nahenti hinivano vaiha vika qora kaiqa vare variara kaara Kotira arara itaivaro viva vika nai kempuka numiqareva iharovata, viva vika kia vaaka aru taiqake vaira. Viva vika naantiara aru taiqama kaanaro. Ho Kotiva nai antuqaqaa homa mintianaro. ²³Kotiva hini vaiinti nahenti

tinavuara aaqurihama timiteharo tiharo, Te vika noraiqama kaari vika ti vataake vohaa variqi vivarave, ti vaira. ²⁴Kotira antuqavano mintimakero vairara tiro, viva kia tinavu Iutaa vatanaaka hininavuqai kaama taraitiro, viva vo vatanaaka hininavuvata, naarama kero nai kaama taira.

²⁵Haaru paropeti vaiinti Hoseaava qara ntuva teharo Kotiva mintima tivo tiro:

Vo vatanaaka kia ti vaiinti nahenti variaka, te vikarama ti vaiinti nahentive tirarave. Ti muntutavano kia vikara vai vatanaakara, vikaravatama ti muntutavano varianarove. *(Hos 2:23)*

²⁶Vika kia Kotira vaiinti nahenti variavo tia vatanaaka, naantiara vi vatanaakara mintima tivarave: Vika qaqi variqiro vi vai Variqara vaiinti nahentima variavo, tivarave, tura. *(Hos 1:10)*

Vi uvara qara ntuva tova vaivaro vo uvavatama vairo.

²⁷Haaru paropeti vaiinti vo, Aisaiaava naveraitiharo Isareri vatanaakara mintima tiro:

Naantiara Isareri vatanaaka nora namari auvahianta airi nuqa vaintemake, vika airitahaa vaivarovata, Kotiva kia ekaa vika kuvantukero ntitaraitiro, viva inaara vaiinti nahentinavuqaima kuvantukero ntitaanarove.

²⁸Noravano vaakama ko tiva taiqakero vataini vaika nai koqaa nimianarove, tura. *(Ais 10:22-23)*

²⁹Minti tivakero haaru Aisaiaava qaiqaa vo uvavata tiharo:

Noravano Kotiva ekaa kempuka vataava kia tinavuqihairo inaara vaiinti nahenti vonavu vehakuma nimitaitirio, Kotiva Sodomi vatanaakavata Gomora vatanaakavata vehi autu kontemakero, tinavuvata vehima autu kaitirio, tura. *(Ais 1:9)*

Isareri vika kia Ihurara quqaa vivave tura

³⁰Vi uvara okara mintimama vairo: Vo vatanaaka vika kia tiha, Kaiqe Kotira aaraqaa vuare, ti variaka variqi vi, viraqaahai vika Ihurara quqaa vivave tiavaro Kotiva vika avuqavuqama nimate vaira. ³¹Isareri vaiinti nahenti vika tiha, Kaiqe Mosiraqaa tivato uva maarara iriqi vuare, tivake kia vi uvara iriqi viraiti variavaro, vira kaara Kotiva kia vika avuqavuqama nimate vaira.

³²Nantimantae Isareri vika hampiqama vuavo? Vika tiha, Tenavu kaiqa vare variainarara iriharo Kotiva tinavuara avuqavu ni variakavema tianarove, tivakeha vika kia Karaitirara noraiqaake iri variara. Vaiintivano oriqaahairo kuntavaivai intemake, vika Karaitiraqaahai kuntavaivaima vare kaavu nti variara.

³³Kotira vukuqi mintima tiro:

Ho tavaate, te Saioniqi [Jeruharemiqi] ori vo ntava taari vi oriraqaahai vaiinti nahenti kuntavaivaima vare kaavu ntivarave. Vi orirara quqaa vivave tirava kiama kauruanarove, tura. *(Ais 8:14)*

10 ¹Mpo, ti qata vakaao, Kotiva ʼti navunaaka, Isareri vatanaaka kuvantukero ntitainarara ti muntukavano voqamakero vaimantara ti, te virara Kotira aare vaunara. ²Te tavauramanta vika voqamake Kotira kaiqa vara amitareka auti vaihavata, kia Kotira okara kankomake iriraiti, vika qumina minti variara.

³Kotiva vaiinti nahenti avuqavuqama nimi taaina okarara vika kia kankomake iriraiti, vika nái irike tiha, Kaiqe tenavu Mosiraqaa tivato uvara avataqi vi variariraro Kotiva tinavu avuqavuqama timitaarire ti variara. Minti tivakeha vika Kotiva avuqavuqama nimitaaina okarara qoririmake variara.

⁴Mosiraqaa tivato uvava vauvaro Karaitiva anirero vi uvara aatara korara tiro, nai taukae Karaitirara quqaa vivave tika vaivaro Kotiva vika avuqavuqama nimitaanaro.

Kotiva ekaa vaiinti nahenti kuvantu nimitareva auti vaira

⁵Mosiraqaa tivato uvava vaiinti nahenti avuqavuqiaina okarara mintima tiro: *Vi uvara kia voqavata raqa karaitiro, ekaa vi uvara iriqiro vi vaira vaintivaqaima homa qaqi variqiro vuanarove*, tura. (Wkp 18:5)

⁶Vi uvava mintima vaivarovata, Karaitirara kempukaiqamake iriqi vi vaivaro Kotiva vika avuqavuqama nimitaaina okarava maantimama vairo: Ne hauri tiha, Tavave Karaitira vitakero tuvireva naaruvaini oru vuanarove? tivorave.

⁷Ne hauri tiha, Tavave qutuvika vainaihairo Karaitira otu vitakero urireva vuanarove? tivora. ʼKaraitiva naaruvaihairo tuviro muntu qutu vuraqihairo qaiqaa qaqi himpiro vaivara tiro, viva ni aumantoma vairo,ʼ

⁸Karaitira uvavano ni aumanto vaiharo ni noqive muntukaqive vaira. Tenavu Karaitirara kempukaiqaake iriqi viha nuate tuna uvara ni tiva nimi vaunara. Tenavu mintima ti:

⁹Ne nenta noqihai qovaramake tiha, Quqaama Ihuva Noravano vaivo, tivakeha ne nenta muntukaqihai tiha, Quqaama Kotiva Ihura qutu vuraqihairo vara himpima kaivaro viva qaiqaa qaqi himpiro vaivo, tivera, Kotiva virara iriharo ni kuvantu keharo ntitaanaro.

¹⁰Ne nenta muntukaqihai vi uvarara quqaave tivaro Kotiva ni avuqavuqama nimitaanaro. Ne vi uvara noqihai qovaramake tivaro Kotiva ni kuvantu keharo ntitaanaro.

¹¹Kotira vukuqi mintima tiro: *Karaitirara quqaa vivave tirava kiama kauruanarove*, tura. (Ais 28:16)

¹²Iutaa vatanaakave, vo vatanaa vo vatanaakave, miqo maaqo vika kia vo qaramake variarara ti, ekaa vika ho vi uvara tivara. Noravano ʼKaraitiva,ʼ vivaqaima ekaa miqo maaqo vikaqaa raqiki vaira. Vira aareha tinavu kahaqiane ti vaika, Noravano vika kahaqiharo voqavata vika koqema nimitaanaro.

¹³Kotira vukuqi mintima tiro: *Tauka taukae Nora Vaiinti aarehama virara tinavu kahaqiane tivaro viva vika homa ekaa kuvantu kero ntitaanarove*, tura. (Joel 2:32)

¹⁴Karaitirara kia quqaa vivave tiaka, vika nantiake vira aareha tinavu kahaqiane tivara? Karaitira autuara kia iriaka, vika nantiakee virara quqaa vivave tivara? Vovano kia Karaitira uva vika vuru tiva nimirera, nantiakee vika vi uvara ho irivara?

¹⁵Kia vo vaiintinavu nititaivera, vinavuka nantiakee vuru vika tiva nimivara? Kotira vukuqi mintima tiro: *Koqe vakaaka viri tiva nimi vaina vaiintira vaiinti nahenti vira quahama amitevarave*, tura. (Ais 52:7)

¹⁶Tenavu koqe vakaaka Karaitira uva tiva nimuramanta kia ekaa vika vi uvarara quqaave ti variara. Haaru tinavu kaivaqava Aisaiaava tiharo, *Noravauvo, tenavu vakaaka vika tiva nimuramanta vika kia tinavu uvara quqaave tiavo*, tura. (Ais 53:1)

¹⁷Tenavu kankomake irunara: Karaitira vakaaka vora tiva ami vainaraqaahairo vaiintivano vi uvara iriharo Karaitirara quqaa vivave tianaro.

¹⁸Te ni irama nimateha tiha, Iutaa vatanaaka Karaitira vakaaka kiae iriarave? turo. Minti tivake te ninta tiva nimi tiha, Aqao, vika vi uvara iriarave, tirara. Kotira vukuqi mintima tiro: *Vika ekaa naato vataini vi aniha tiva nimiavaro vika uvavano vi animanta ekaa vataini variaka vika uva iriarave*, tura. (Ihi 19:4)

¹⁹Te qaiqaavata ni irama nimate tiha, Haaru Karaitirara tu uvara kiae Isareri vika vi uvara okara iriarave? turo. Vika ho iriarave. Vika kaivaqava Mosiva vika tiva nimiro tiharo,

Kotiva mintima tivo: Ne vo vatanaakara qumina vatanaakave ti variaka, te vikara ti navunaakave tiari ne vika toma nimateha, Kotiva tinavuaragai ti navunaakave tiataarave tivarave, tura. Ne kia avu aato vataa vatanaakave ti variakara, te vika koqema nimitaariraro ni araravano itaanarove, turave. (Lo 32:21)

²⁰Mosiva minti tuvaro vira naantiara Aisaiaava kia qetaraitiro, mintima tiro:

Kotiva mintima tivo: Kia ti rantareka auti variaka, vikama ti ranta kaavo. Kia tiriara ire variaka, vika nivuqaama te qovarama vunarave, tura. (Ais 65:1)

²¹Kotiva Isareri vatanaakara mintima tiro:

Te vo enta vo enta ni kahaqirera tenta kauqu ratuta kauramantavata, ne ti qaqirake kia ti uva iriraiti, ti tauvaqa utu timite variavo, tura. (Ais 65:2)

Kotiva Isareriara ike mpo tiva nimi taainara

11 ¹Te vaaka tuna uvarara irihama te ni irama nimitarera: Quqaa Kotiva nai navunaaka Isareri vatanaaka qoririma nimitairave?

Aqao, kiama viva vika qoririma nimitaivo. Te Isareri vikama vauro. Eparahaamiva ti kaivaqava vairave. Te Benaminira vohaa ankuma vauro, turo.

²Kotiva hoqarero Isareri nai kaama taika kia vika qoririma nimitaira. Kotira vukuqi Elaitaarara qara ntuvato uvara ne kiae kankomake iriarave? Vi entara Elaitaava Isareri qaa uva vataveva Kotirara mintima tiro:

³Noravauvo, Isareri vika paropeti vaiinti airitahaa arukaavo. Quara arukeha ari iha quara amite varia taintanavura vika ekaa rampai aqukaavo. Te ai paropeti vaiinti vohaiqaqai vauramanta vika tivata haru kareka auti variavo, tura. *1King 19:10,14*

⁴Elaitaava minti tuvaro Kotiva nai vira nana uvae tiva amura? Kotiva aqao tiro, *Te 7,000 vaiintima kaamate ntita vatauro. Vi vaiintika una variqa Baalirara kia tori kauru ara amitoka variakave*, tura. *(1 King 19:18)*

⁵Haaru mintuntema kero, maa entaravata Kotiva vaiinti nahenti aaqurihama nimite vaivara tiro, viva kia ekaa Isareri vika qoririma karaitiro, viva hininavuqai aaqurihama nimiteharo vika nái kaama taira.

⁶Kotiva kia vaiinti nahenti koqe kaiqa vara amite variarara iriraitiro, viva qaqi aaqaa vika aaqurihama nimiteharo nái kaama taira. Kotiva vika kaiqara iriharo nai kaama taitirio, viva kiama quqaa vika aaqurihama nimitaitirio.

⁷Viraqaahai tenavu nana uvae tirara? Mintima tirara: Isareri vika Kotiva quahama nimitaaina aarara vukaari utuqi viha rantake tavarare ti, kia ho rantake tavaarave. Kotiva nai kaama taika, vikaqaima vi aarara rantake tavaara. Vika rantake tavaamanta Isareri vika hininavu avu aato tinta vimanta kia Kotira uva kankomake iriara.

⁸Kotira vukuqi mintima tiro:

Kotiva Isareri vatanaakara tiharo, Te vika avu aato vara hampiqama kauramanta vika vetanto enta untemake, vate maa entaravata kia ho iri tave variarave, tura. *(Lo 29:4)*

⁹Minti tuvaro Devitivavata mintima tiro:

Vika ruvaaqumavi kara namaqi vi vaivaro vika nái karavano vaara vuitaara voqaara vika utu varaiqe te vikara huviqorave tiataarave. Vika kaavu ntivara are vika ntaihairaqe te vikara huviqorave tiataarave.

¹⁰Are vika nivu qimpa kairamanta vika kia ho qaiqaavata tavaate. Vika ruqutu kairamanta vika kia koqemake himpi viraiti, varuvarumaqi viqe te vikara huviqorave tiataarave, tura. *(Ihi 69:22-23)*

Isareri vika naantiara aato kenko tira irivarave tura

¹¹Te qaiqaa ni irama nimitarera: Isareri vatanaaka Karaitira qaqirake kuntavaivai iaka, vika ekaarae kaavu ntuva vuavo? Aqao, kiave. Vika Karaitira tauvaqa utu amitaaraqaahai vo vatanaa vo vatanaaka Kotiva

vaiinti nahenti kuvantu nimitewaro ntitaaina uvara iri variara. Vo vatanaa vo vatanaaka vi uvara iriqi vi vaimanta Isareri vika tave, taara neha tiha, Vika variantemake tenavuvata variataarave, tivara.

¹²Vate maa entara Isareri vika Karaitira tauvaqa utu amitaaraqaahai vo vatanaa vo vatanaaka Karaitira uva iri koqemavi variara. Isareri vika qora aaraqa vi variaraqaahairo Kotiva vo vatanaa vo vatanaaka koqema nimate vaira. Ho naantiara Isareri vika qora aara qaqirake Karaitira uva irivaro, ike, vi entara Kotiva vaiinti nahenti koqema nimitaarirava nai uritara keroma varianarove.

¹³Te ni vo vatanaakara maa uvara ti vauro. Tiriara vo vatanaa vo vatanaaka tiva nimiane tiro, ti tititaimanta te vi kaiqarara noraiqamake iriqi vi vaunara.

¹⁴Te ni vo vatanaaka tiva nimiqi vuari tinta navunaaka Isareri vika hininavu taara neha tiha, Ike, tenavuvata vi uvara iriataarave. Kaiqe vi uvara iriqi vuare, tivaro Kotiva vika kuvantu kero ntitaarire ti, te voqavata ni vo vatanaaka tiva nimiqi vireave.

¹⁵Kotiva Isareri vika qoririma nimitairaqaahairo vo vatanaa vo vatanaaka Kotira vataake vohaa tampamavi vai okarava qovarama viro. Ho naantiara Kotiva Isareri vika qaiqa ntitaainaraqaahairo koqe okaravano qovarama vuanaro. Vika qutu vuraqihai qaiqa qaqi himpi vaintemake variqi vivarave.

¹⁶Mpareti vitivano Kotiraini vairera, nora mparetivanovata Kotirainima varianaro. Katari tuqavano Kotiraini vairera, ekaa kantakaaravanovata Kotirainima varianaro.

¹⁷Eparahaamira naintivara vika vaireva, *orivi* katari voqaara variara. Eparahaamiva vaireva, katari tuqa voqaara vaimanta vira naintivara vaireka, vika kantakaara voqaara variara. Kotiva vi katarira hini kaaranavu teqa qaqini kero, qaakau katariqaahairo kaara vo teqa varero viraqira viri akukuma taivaro vivavata vi katariraqaahairo namari vareharo ho vaira. Ne qaakau katari kaara akukuma taira vira voqaarama variavo.

¹⁸Ne mintimake tomaqa tai kaarauka vaihama hauri ne nenta mahuta tiha vo kaara teqa kairara, Ne qumina kaaraqaive, tivora. Ne nenta mahuta minti tivera, ne maa uvara iriata: Ne qumina kaaravanoqai vaiha kia tuqa kara amiavaro tuqavanoma ni kara nimi vaivo.

¹⁹Ne tiha, Tinavu vatuka katariqa ho variarire tiro, Kotiva vo kaara vo kaara teqa aqukairave tivera, te nintara mintima tirara:

²⁰Ne quqaama tiavo. Isareri vika Kotirara kia quqaave tiavaro vira kaarama Kotiva vika teqa aqukairave. Ne Kotirara quqaave tiavaro Kotiva ni tomaqa tairave. Virara irihama kia nenta mahuta tiraiti, qeteha variata.

²¹Isareri vika katari kaara tanara vaiha vika kia Karaitirara quqa vivave tiarara tiro, Kotiva vira kaara kia vika vehakuma nimitaraitiro,

vika teqa aqukairave. Ne kia katari kaara tanara variavo. Nevata kia Karaitirara kempukaiqamake iriqi vivera, Kotiva nivata kia vehakuma nimitaraitiro, katari noraqaahairo nivata teqama aqukaanarove.

²²Ne Kotiva ike mpo tiva nimate vai okararavata, Kotira arara ite vai okararavata, iriata: Vokiaka Kotira aara qaqira kaavaro Kotiva vikara arara ite vaivaro vaira. Ne vokiaka Kotira uva iri variavaro Kotiva virara iriharo ni koqema nimate vaira. Ne mintiaqi vivera, Kotiva ni koqema nimitaairo vuanaro. Ne vira aara qaqira kaivera, Kotiva katari kaara teqaintema kero, nivata teqama aqukaanaro.

²³Isareri vatanaakavata vika qora aara qaqirake Karaitirara quqaave tivera, Kotiva vika homa qaiqaa katariqi tomaqa kaarirava vaiharora tiro, viva vika qaiqaa naitarama kero tomaqa kero vataano.

²⁴Kotiva ni vo vatanaaka qaakau *orivi* katariqaahairo ni teqakero vuru koqe katariqaa ni tomaqa taira. Kotiva Isareri vika koqe katariqaahairo teqa qaqini kairara tiro, viva vo enta homa qaiqaa vika vara tomaqa kaanaro.

Kotiva ekaa naato vatanaaka aaqurihama nimitaanaro

²⁵Ti qata vakao, Ne nenta mahuta kia tiate ti, Kotiva vo uva kukeqataira ne kia iriara, te vi uvara ni qoqaa tiva nimirera: Isareri vika kiama ekaa enta Ihura qoririmake vaivara. Naantiara vo vatanaa vo vatanaaka nanti nanti vaiinti nahenti Kotira vaintiqamavi hoqama vivaro, vi entaraqaahairo Kotiva Isareri vika kuvantu kero qaiqaa ntitaanaro.

²⁶Kotiva vika kuvantukero ntitaaina uvarara Kotira vukuqi mintima tiro:

Vaiinti nahenti kuvantu nimitaarirava Saioni vatukaqihairo govarama vuanarove. Viva Iekopira naintivara kahaqi vaira vika kiama qaiqaa Kotira uva qoririma kevarave.

²⁷Haaru te kauqu aiqiqaa aqukeha tiha, Te vika qora kaiqa vare uvara taiqa kararave tivataavauna uvava quqaa vivauma varianarove, tura. (Ais 59:20-21)

²⁸Isareri vika hini kiaka Karaitira uvara kia quqaa uvave tivakeha Kotira navutaiqama amite variarara ti, ne vo vatanaaka Karaitira uvara quqaave ti variara. Ho Kotiva Isareri vika haaru nai kaama tero nai kauqu aiqiqaa aqukero vika kaivaqaukavara tiva nimu uvarara iriharo vikaravata muntuka vataira.

²⁹Kotiva te vi vatanaaka tenta kaamate vika koqema nimitarerave turara tiro, viva kiama vi uvara tivataira qaqira kero vo uva tianaro.

³⁰Haaru ne vo vatanaaka Kotira uva raqakoka vauvaro viraqaahai Isareri vikavata Kotira uva raqa korara tiro, Kotiva vika ianaihairo tuqantaa viro niara ike mpo tiva nimate vaira.

³¹Vira voqaara Kotiva niara mpo ike tiva nimate viraqaahai Isareri vika Kotira uva raqaqi vi variara. Ho vika Kotira uva raqaqi vi vaivaro naantiara Kotiva vikaravata mpo ike tiva nimitaanaro.

³² Ekaa vataini variaka Kotira uva raqake variara kaara Kotiva vika rumpa taimanta variara. Vika rumpavi vaiqe te naantiara vikara mpo ike tiva nimitarerave tivakero mintura.

Kotira autu tuahera kaare tura

³³ Ike, Kotira koqe okaravanove, Kotira avu aatovanove, Kotiva kanko kaankoma kero iri vai okaravave, vi haikava mpiqaviro namarivano veva muntukaraqi vaintema kero vevantoqama viro vaivo. Kotiva avuquvugama kero iri vaina uvara tavave vira okara kankoma kero irianarove? Tavave viva kaiqa varaaina okararavata kankoma kero irianarove? ³⁴ Kotira vukuqi mintima tiro:

Nai tavave Noravano Kotiva nai aatoqi irite vai uvara iri vairave?

Nai tavave Kotira avu aato amianarove? (Ais 40:13)

³⁵ Nai tavave Kotirara te aiqi viqataunara tinta timiane tianarove?

tura. (Jop 41:11)

³⁶ Kotivaqai ekaa haika autu kero vataivama vairo. Kotiva vaivarora tiro, ekaa haikavano qaqi variqiro vi vaira. Ekaa haikavano vaireva, Kotiva i haikavaqaima vairo. Mintimakero vaimantara ti, kaiqenavu Kotira autuqai ekaa enta ekaa enta tuaheraqi vuare, turo. Quqaave.

Tenavu Kotira kaiqa vara amitaainarara tura

12 ¹ Ti qata vakaa, Kotiva tinavuara voqamakero aaqurihama timite vairara ti, te niara vihi tiha, Ne qaqi varaqi viha *ofaa* amintemake, nenta vaata Kotira amiata. Ne nenta vaataqohai Kotira kaiqaqai vara amite vaivaro viva ni quahama nimitaarira. Ne mintiaqi viha quqaama Kotira autu noraiqama kevara.

² Kia vataini variaka hampi ni variantemake niraiti, ne hampi avu aato iri vairavata qaqira kaivaro Kotiva ni avu aato qaraakaiqama nimitaarira. Viraqaahai ne homa Kotira antuqavano vaina okarara avataqi vivara. Ne mintimake varaqi viha ne koqe kaiqa Kotiva quahama nimitaaina kaiqarave, naitaramake vare kaiqarave, vi kaiqaraqai varevara.

³ Kotiva ti aaqurihama timitero koqema timitaimanta te ni kahaqiarirauka vaihara ti, te ni vohaiqa vohaiqara mintima ti: Kia ne nentara tiha, te nora vaiintima vauro tiraiti, mintima tiata: Kotiva ti kahaqi vaimantara ti, te Kotirara kempukaiqamake iriqi viha te vi kaiqara vi kaiqara varaqi virerave, tiate.

⁴ Tenavu kankomake irunara. Vaiinti vaatavano vaireva, kauquve, aiquve, vo vaata vo vaatave, vaivaro vo vaatavano vo kaiqa vare vaivaro vo vaatavano vo kaiqa vare vaira.

⁵ Vira voqaantemake, tenavu airi vaiinti nahenti Karaitira vataake vohaa vaiha tenavu vohaa vaata voqaara tampamavi vaunara.

⁶ Kotiva tinavu koqemake timiteharo nai kempuka, vo kempuka vo kempuka tinavu timimanta tenavu hininavu vo kaiqa varaarirauka vauramanta hininavu vo kaiqa vo kaiqa vare vaika variara.

Kotiva vo vaiinti vo kempuka amiharo ti uva vaiinti nahenti tiva nimiane tiarirava, vi vaiintiva Kotirara kempukaiqama kero iriqiro viharo vaiinti nahenti Kotira uva tiva nimiarira. ⁷Kotiva vaiinti nahenti kahaqiaina kempukara vo vaiinti amirera, vi vaiintiva vi kaiqara koqemakero varaarira. Kotiva vaiinti nahenti koqe aara numiqaina kempukara vo vaiinti amirera, vi vaiintiva vi kaiqara koqemakero varaarira.

⁸Kotiva vaiinti nahenti avu aato kempukaiqama nimitaaina kempukara vo vaiinti amirera, viva mintiaqiro viharo vaiinti nahenti kahaqiarira. Kotiva vaiinti nahenti parumakero nimiaina kempukara vo vaiinti amirera, vi vaiintiva nai ina haikara paruma kero rairakero nimiarira. Kotiva vaiinti nahentiqaa raqikiaina kempukara vo vaiinti amirera, vi vaiintiva kia popoharaitiro, koqema kero vaiinti nahentiqaa raqikiqiro vuarira. Vora kahaqiaina kempukara vo vaiinti amirera, viva quaha keharo vora kahaqiarira.

⁹Kia unaqaraqamake nenta kenaukara, ti muntutavano niarama vaivo tiraiti, quqaiqama keha vikara muntuka vataata. Ne vaaqu kaiqa tauvaqa utu amiteha koqe kaiqagai paama tivake totaqa vuata. ¹⁰Ne Karaitirainiqama vuaka vaiha, ne qata vakaa aura nakaqamavi vaihara ti, nariara nariara muntuka vateha ne vora koqema nimate vai okarara autu nimitaqa vuata.

¹¹Ne kia popohanaara iraiti, quahaqi viha kempukaiqamake Kotira kaiqa vara amitaata. ¹²Ne Karaitira veka vaivaro ni muntukaqihairo koqe i vaira variata. Maara vaina entara kia popoharaiti, ni muntukaqihairo paru i vaira variqi vuata. Ne ekaa enta vatete Kotira aaramaqa vuata. ¹³Kotira vaiinti nahenti vokiaka kia vo haika vataivera, ne nenta i haikara rairake vikavata nimiata. Vokika niaraihai aarana anivera, ne koqemake vikaqaa raqikiata.

¹⁴Vokika ni qoraiqama nimitaivera, ne Kotira aaraivaro viva vika koqema nimitaarira. ¹⁵Quaheha vaika vaimanta ne vika hampata vaiha quaheha variata. Iqi rate vaika vaimanta ne vika hampata vaiha iqi rateha variata. ¹⁶Ne kia tiroriraiti, qihaaqamake vaiinti nahenti hampata variqi vuata. Hauri ne tiha, Te nora vaiintima vauro. Te kiama qumina vaiinti hampata vairerave, tivora. Quaheha qaqi vaiinti nahenti hampata variqi vuata. Hauri ne nenta mahuta tiha, Te ekaa okarara iri tave vauraukave, tivora.

¹⁷Vokika ni qoraiqama nimitaimanta ne kia nái vika qoraiqama nimitaata. Vaiinti nahenti koqe kaiqave ti vai kaiqara, ne vi kaiqaraqai varaata. ¹⁸Maateraiqiha vai aarava vairera, ne vi aararaqai avataqi viha, nariara nariara maateraiqiha variata. ¹⁹Ti navunaa, kia nentavano nentaqaa aru vuntuuate. Ne qaqi kaivaro Kotiva naivano arara itairaro niqaa aru vuntu nimitaarira. Kotira vukuqi Noravano mintima tiro:

Aru vuntua okarava vaireva, tinta kaiqama vaivo. Tentavano vika aru vuntu kararave, tura. (Lo 32:35)

²⁰Ne vi uvara irihama ne tavaivaro ni navutaara karara antuqa ariraro vairera, ne vira kara amiata. Vira namari naataa irera, namari amivaro naarira. Ne mintivera, viva nai qora kaiqa varainarara iriharo ni nivuqaa kaurira haikama varaanaro. (Uva Maara Koqera 25:21-22)

²¹Qora kaiqavano ni aatara kaantorave tivakeha, ne koqe kaiqaqohai qora kaiqa vira aatara kaata.

Tenavu kamaanira uva iriqi vuainarara tura

13 ¹Ne ekaa *kamaanira* uva koqemake iriqi vuata. Kia vo *kamaaniva* nai irikero qovarama vivaro, Kotiva tivaro *kamaaniva* qovarama vi vaira. Ekaa vataini Kotiva tivaro *kamaaniva* qovaramavi vairo.

²Vovano *kamaanira* uva raqa kairava, viva Kotiva noraiqama kaira uvama raqa kaanaro. Mintiraro vira kaara Kotivavata vi vaiintiraqaa uva vataanaro.

³Koqe aaraqaa ni varia vaiintika, vika kiama *kamaanira* uva aatu qetevara. Qora aaraqaa ni varia vaiintika, vikama vi uvara aatu qetevara. Ne kiae *kamaanira* aatu qetaraiti variqi vivarave? Ho koqe kaiqaqai varaqi vi vaivaro *kamaaniva* ni quahama nimitaarira.

⁴*Kamaaniva* vaireva, viva Kotira kaiqa vaiintivano vaiharo ni koqema nimitaarirava vaira. Ne qora kaiqa varaivera, *kamaanira* aatu qeteha variata. Viva iqoka paipe kia qumina totaraitiro, viva ninta qora kaiqa varera kaara ni ntaihaanarove. *Kamaaniva* qora kaiqa vare vai vaiintika ruqutu kaarire tiro, Kotiva naivano *kamaanira* qovarama taira. ⁵Virara iriha ne koqemake *kamaanira* uva iriqi vuata. Viva tinavu haruantorave tiha, ne kia vira uva raqakaraiti vaivaro, ni avu aatovanovata koqemakero variarira.

⁶*Kamaanira* kaiqa vaiinti vikavata Kotira kaiqa vaiinti variamantara ti, ne *takisi* avuqavuqama keha aqukaimanta vika nai kaiqa ho varaqi vuata.

⁷Ni vaiintiarave, vatarave, vo haikarave, *takisi* aquate tivera, vi *takisira* avuqavuqama keha aqu nimitaata. Ne *Kamaanira* vaiinti vinavuka vevaaraini vaiha, vika koqema nimite vai okarara autu nimitaqi vuata. *Kamaanira* vaiinti vovano nora vaiinti vairera, ne virara nora vaiintive tiha variata.

Ne vokiakara muntuka vateha variqi vuata tura

⁸Kia qaqi kaivaro vovano niqira viqatairava qaqi variqiro vuarira. Ne nenta qata vakaukara muntuka vate vaiva, vivaqaima niqira ekaa enta qaqi variqiro vuarira. Nai kana vaiintiara muntuka vate vaiva vaireva, viva Kotiva tivatai uvava ho iriqiro vi vaivama vairo.

⁹Kotiva tivatai uvava vaireva, kia naata vaati vare okarara raqakaane, kia vora arukaane, kia muara varaane, kia vora airairara muntuka ntuarire, ti vairave.

Ho vi uvavavata ekaa voki uvavavata maa uvara avutaqima vairo: *Are nenara muntuka vatenantema kera, nena navunaararavata muntuka vataane.* (Wkp 19:18)

¹⁰Nai kena vaiintiara muntuka vatairava kiama vira qoraiqama amitaanaro. Nai kenaukara muntuka vate vaira vaiintiva vaireva, viva avuqavuvuqama kero Kotiva tivatai uvara ekaa uvama iriqiro vi vairo.

¹¹Ne maa entara qovaraqiaina haikarara iriha, vi uvara koqemake avataqi vuata. Ne vaiiteraqqihai himpi vai entavama aniraivo. Tota tenavu Ihurara quqaave tiavauna entara Kotiva tinavu kuvantu kero tivitaaina entava kia aumanto vaura. Vate maa vi entava aumantoma anirero.

¹²Enta i vaiva taiqareva auti vaivaro aatitaairava govarama vireva auti vairo. Kaiqe tenavu virara iriha, konkiraqi vaiha varaqi vi vauna kaiqara qaqirake, atainaraqaahainaa auvihehavaa totaqqi vuari. ¹³Kaiqe tenavu atainaraqaata avivinamake nuari.

Hauri tenavu hampira voqaara ruvaaqumavi vaiha iha namari namaqi viha vueraiqiarora. Hauri tenavu hampi qaramaqqi nuarora. Hauri tenavu qora kaiqa vareha ruhe tutiqaarora. Hauri tenavu nai ati nai ati iarora. Hauri tenavu vora airaira kaara nai toma amite nai toma amite iarora.

¹⁴Ne Nora Vaiinti Ihu Karaitirara noraiqaake iriqi vivaro viva ni kainke voqaara variarira. Ni avu aatovano hampi kaiqa varaaina okarara qaqirake kia virara iriqi nuata.

Kia nenta qata vakaukavara pupita nimitaata

14 ¹Ne tavaivaro ni qata vovano kia kempukaiqama keharo Ihura avataqiro vi vairera, ne kia vira qaqira karaiti, vi vaiintirara tinavu hampata ani variane tiata. Minti tivakema kia qumina viva nai avu aatoqi iritaaina uvara kaara tiroriha variata.

²Ihura vainti vovano tiharo, Te homa ekaa kara nararave, tivaro vovano kia kempukaiqamakero iri vai vaiintiva tiharo, Hauri te vo kara naarorave tivakeharo qumina naahoqai ne vaira.

³Ekaa kara ne vaira vaiintiva kia ekaa kara ne vaina vaiintirara qora vaiintive tiantora. Qaiqaa kia ekaa kara ne vaira vaiintiva, vivavata ekaa kara ne vaina vaiintirara qora vaiintive tiantora. Kotiva vitanta kuvantu kero ntitaairava vaimantara ti, vitanta minti tivora.

⁴Are ta vaiintiva vaiharae vo vaiinti kaiqa vaiintiara qora kaiqa vaiintive tiarao? Kia vira ai kaiqavauve vairo. Viraqaata raqiki vaira Nora vaiinti nai vira kaiqama. Viva nai tiharo, Ti kaiqa vaiintivano koqe kaiqa vaiintive, qora kaiqa vaiintive tianaro. Noravano vira kempukaiqama amite vaivarora tiro, viva homa variqiro vuanaro.

⁵Ihura vainti vovano tiharo, Vi entara nora enta Maara Entave, vi entara qumina entave, ti vaivaro vovano tiharo, Aqao, ekaa enta vohaa qaramakero vaivo, ti vaira. Ho ne vi uvara vi uvara kankomake irikehama quqaa uva vainara vi uvaraqqai iriqi vuata.

⁶Vaiinti vovano vi entarara nora entave tivakeharo viva Nora Vaiintiara iriharo minti ti vaira. Vovano ekaa kara ne vaiva, viva vi karara Kotirara koqema iarao tivakero neharora tiro, vivavata Nora Vaiintiara iriharo ne vaira. Vovano vi karara naarorave ti vaiva, vivavata Kotirara koqema iarao tivakero vo kara neharora tiro, vivavata Nora Vaiintiara iriharo ne vaira.

⁷Tenavu qaqi variqi vuaina entarave, tenavu qutu vuaina entarave, kia tenavu tentanavu antuqa avataqi virera.

⁸Tenavu qaqi variqi vuarera, tenavu Nora Vaiintiara iriha variqi virera. Tenavu qutu vuarera, tenavu Nora Vaiintiara iriha qutu virera. Virara irihama tenavu qaqi variqi vuaina entarave, qutu vuaina entarave, tenavu Nora Vaiinti Karaitiva ikaqaima vaunara.

⁹Virara iriharo Karaitiva te Noravano qaqi vaikaqaavata, qutu vikaqaavata, raqikiqi virerave tivakero, viva vuru qutu viro, viraqihairo qaiqaa qaqi himpiro vaira.

¹⁰Virara iriharama are nana kaarae nena qata vakaara kaiqara qora kaiqave tiarao? Are nantiharae nena qata vakaarara tihara, Te vira aatarake koqe vaiintima vauro tiarao? Ho iriate. Naantiara Kotiva *ko* tiaina entaraqaa tenavu ekaa vira avuqaa himpите variainarave.

¹¹Kotira vukuqi Noravano mintima tiro: *Te qaqi variqi vi variavaunarara ti, naantiara ekaa vaiinti nahenti ti tivuqaa vaiha tori kauru ara timite tiha, Quqaama are Variqavano ekaa enta qaqi variqi vi variaravave, tivarave, tura.* (Ais 45:23)

¹²Tenavu ekaa vohaiqa vohaiqavano Kotira avuqaa vaiha tentanavu kaiqa varaaina okarara govaramake vira tiva amirara.

Ai kaiqa kaara vovano qora kaiqa varaantora

¹³Vi uvara irihama kaiqe tenavu vora kaiqa kia rahake tavaraiti, minti tiare: Te autuaina kaiqara kaara vovano kuntavaivaima varero qora kaiqa varaantorave tivakeha, qaqirake kia vi kaiqara vararerave, tiata.

¹⁴Te Nora Vaiinti Ihukanti vaiha te maa uvarara quqaa uvama vaivo tunara: Vo kara vo karavano vaivaro kia vo karavano Kotira avuqaa qora kara vairave. Vi uvara vaimanta te vo uvavata tirera: Vaiinti vovano nai irikero tiharo, Vi karara qora kara vaimanta te neha Kotira uva raqa kaarorave, tirava, vi vaiintiva mintimakero iriqiro viharo vi karara nairera, viva vi karara neharo Kotira uva raqa kaanarove.

¹⁵Ne vo kara ne vaivaro ni qata vovano niara tiharo, Vika kia vi karara naataarave, tiramanta ne vi karara qaqi ne vaivera, ne mintiha nenta qata vira qoraiqama kaivaro ni muntukavano kiama ni qata virara varianaro. Karaitiva ni qata viraravata iriharo qutu vurara ti, hauri ne hampiqamake kara vira neha nenta qata vira qoraiqama amitevora.

¹⁶Virara irihama ne ekaa kara ho neka vaihavata, nenta qata virarao ti, kia ekaa kara naata. Hauri ne minti vaivaro viva niara qora kaiqa vare variavo tiantora.

¹⁷Kotiva tinavuqaa raqiki vaiva, viva tenavu namarive karave naainarara kia noraiqaakero iriraitiro, viva maa haikarara avuni vai haikarave ti vaira: Tenavu avuqavu nuainarave, tinavu muntuka qihaaqiraqe nuainarave, Kotira Maraquravano tinavu kahaqi vairaro tinavu muntukaqihairo koqe i vairaqe variainarave, Kotiva vi haikarara avuni vai haikarave ti vaira.

¹⁸Vaiinti vovano mintimakero Karaitira kaiqa vara amitaqiro viraro Kotiva vira quahama amite vairamanta vaiinti nahentivata virara koqe vaiintive tivara.

¹⁹Virara irihama kaiqe tenavu muntuka qihaaqama nimitaaina okarara avataqi viha nai kempukaiqama amite nai kempukaiqama amitemaqi vuari.

²⁰Hauri tenavu kara naainararaqai noraiqaake iriqi vuariraro Kotira kaiqavano qoraiqama vuantora. Ekaa vo kara vo kara koqe kara vaivarovata, vo vaiintivano tenavu kara naainara kaara qoraiqama vuantorave tivakeha, kia tenavu ekaa kara narerave.

²¹Ni qata vovano qora kaiqa varaantorave ti, koqemama ne quarave, *uainive*, vo karave, kia naraiti vaivara.

²²Ne vi karara homa naariraro kiama tinavuqaa uva varianarove tivera, vi uvara kia vokikavata tiva nimiraiti, qaqi kaivaro nintaqivata Kotiraqivata variarira. Vaiinti vovano tiharo, Te homa vi kaiqara varaariraro kia toqaavu haruanarove, tira vaiintiva quaheharo varianaro.

²³Vaiinti vovano vo kara nareva iharo tiharo, Kotiva maa kararae qioqama taivo, kiae qioqama taivo? tivakero taara aato utiharo vi karara namakairera, Kotiva viraqaa uva vataanaro.

Vokika kempukaiqama nimate okarara tura

15 ¹Tenavu Kotira aaraqaa kempukaiqamake ni variarirauka vaiinti nahenti kia koqemake Kotira aaraqaa ni vaika, vika kahaqama nimitaqi vuari. Hauri tenavu tentanavuqai koqemake variqi vuainarara iriqi vuarora.

²Tenavu vohaiqa vohaiqavano tentanavu navunaa vaiintiarao ti, vika vohaiqa vohaiqa kempukaiqama nimitaqi vuari vika koqemake Kotira aaraqaa nuata.

³Karaitivavata kia nai varaataa i kaiqarara iriharo vararaitiro, viva Kotira antuqa ari kaiqaraqai vare vaura. Kotira vukuqi mintima tiro: *Vika ariara qora uva ti variava tivatama qoraiqama timite vaivo*, tura. (Ihi 69:9)

⁴Tenavu kia popohanaara iraiti, kempukaiqamake Kotira aaraqaa niha tinavu tivitaaina entara vira vekama variainarara ti, haaru Kotira uva ekaa uva qara ntuvatora.

⁵Tinavuara vika kia popohanaara iraiti kempukaiqamake variate tiro, Kotiva tinavu kahaqama timite vaivama vairo. Viva ni kahaqi vaira ne

Ihu Karaitiva ninantemake, nuvaqi viha vohaa uvaqai tivaqi vuata. ⁶Ne vohaa uvaqai tivaqi viha vohaa avu aatoqai iriqi viha Ihu Karaitira tinavu Nora Vaiinti vira Qora Kotira autu tuaheraqi vuata.

Karaitira uvavano vo vatanaakaravatama vairo

⁷Karaitiva ni quahakero ntitaintemake, nevata quahake nai vite nai vite i vaivaro Kotira autuvano noraiqama vuarira. ⁸Te ni tiva nimirera: Kotiva kauqu aiqiqaa aqukero Iutaa vika kaivaqaukavaraqaa tivato uvara vivau variarire tiro, Karaitiva vika kaiqa vara nimitareva vataini tuvura.

⁹Vo vatanaa vo vatanaakavata Kotiva vika aaqurihama nimitaaina okarara iriha vira autu tuahera kaate tiro, Ihuva vataini tuvura. Kotira vukuqi mintima tiro: *Te vo vatanaa vo vatanaaka nivutana vaiha ai autu tuahera karerave. Te ihi tivaqi viha ai autu tuahera karerave, tura.*

(2 Samueri 22:50)

¹⁰Kotira vukuqi qaiqaa vo uvavata tiharo: *Ne vo vatanaa vo vatanaaka vaiha ne Kotiva nai kaama tai vaiinti nahentika vika hampata vohaa vaiha quaheha variate, tura.*

(Lo 32:43)

¹¹Minti tivakero qaiqaa voqavata tiharo: *Ne vo vatanaa vo vatanaaka vaiha nenta Nora Vaiinti vira autu tuahera kaate. Ne ekaa naato vataini vaika, nevata vira autu tuahera kaate, tura.*

(Ihi 117:1)

¹²Vi uvara Kotira vukuqi vaivaro Aisaiaavavata mintima tiro: *Iesira okaraqaahairo vaiinti vovano qovarama vuanarove. Vi vaiintiva noraiqama viro ekaa vo vatanaa vo vatanaakaqaa raqiki vaira vika viraqaa muntuvi vaiha tiha, Viva tinavu kahaqama timitaariravama vaivo, tura.*

(Ais 11:10)

¹³Kotiva Karaitira noraiqama kairara ti, ne virara tiha, Karaitiva tinavu kahaqama timitaariravama vaivo, ti variara. Ne Karaitirara iriqi vi vaivaro Kotiva ni kahaqama nimate vaira ni muntukaqihairo paru i vaira ne koqemavi vaiha nuata. Kotira Maraqravano ni kempukaiqama nimate vaira ne Karaitira vataake vohaa vai entara vira veka variata.

Poruva vo vatanaaka kaiqa vara nitorara tura

¹⁴Ti qata vakaao, te ni okarara tenta irike tirera ne koqe vaiinti nahentive turo. Ne koqe aaraqaa ni varia okarara kankomake iri variakave turo. Ne homa nai kahaqama amite nai kahaqama amite i variakave turo.

¹⁵Te minti tihavata, kia qetaraiti, te maa qararaqai hini uva kempukaiqamake nini qara ntuva nimitauro. Kotiva ti aaqurihama timiteharo ¹⁶tiriara are Ihu Karaitira kaiqa vaiintiqamavi vaihara vo vatanaa vaiinti nahenti kahaqiane timantara ti, te kia qetaraiti niara minti tunarave. Kotira quahama amitareva Kotira Naavuqi kaiqa vara amitai vaiintiva quara aru amite vaintemake, tevata Kotirara viva ni

quahama nimitaarire ti, te ni Kotira uva koqe vakaaka tiva nimiqi vi vaunara. Te vi uvara ni tiva nimi vauraro Kotira Maraqravano ni kahaqama nimite vaimanta ne Kotira vaiinti nahenti koqeke variara.

¹⁷Te Karaitira vataake vohaa vaiha Kotira kaiqa vara amite vaunarara quahe vaunara. ¹⁸Kia te tenta kaiqa vara amitaunarara mahuta tiraiti, te Karaitiva tiqi vaiharo vare vai kaiqara virara mahuta tirera. Karaitiva ti kahaqi vaimanta te vira uva tiva nimiqi vi vauramanta viraqaahai vo vatanaa vo vatanaaka Kotira uva iriqi viha vira avataqi vi variara.

¹⁹Kotira Maraqravano ti kempukaiqama kaimanta te kia tavaa kaiqara, nora kaiqa, vo kaiqa vo kaiqa varaqi viha vi uvara tiva nimiqi vi vaunara. Te Ieruharemihai hoqaramate vo vatuka vo vatuka ekaa Karaitira uva vaiinti nahenti tiva nimiqi vivi, Iririkumi vataini oru ntaunara.

²⁰Te tiha, Kaiqe te Karaitira uva kia iria vatanaaka varianaini niha tiva nimiqi vuare, tunara. Vo vaiintivano naane Karaitira uva tiva nimianaini hauri te qaiqaa tiva nimiarorave tivake, qaraaka vaiinti nahenti kia Karaitira uva iriaka varianaini vuru tiva nimirera auti vaunara.

²¹Kotira vukuqi mintima tiro: *Kia virara tiva nimi vaika, vika homa Kotira kaiqa tavevarave. Kotira uva kia iriaka, vika vi uvara kankoma kema irivarave, tura.*

(Ais 52:15)

Poruva Romini vuainarara tura

²²Te qaraaka vatanaaka vi uvara tiva nimiqi viha, vo enta vo enta nivata oru tavarare turarovata, kaiqavano ti ravaaqavu kaimanta kia ni oru tavaunara. ²³Te airi ihiara ni tavarera auti vaurauka vaiha, vate maa entara maini te ekaa kaiqa vara vuru taiqa kaunarara ti, te homa ni oru tavarara. ²⁴Te Speni vataini oru vihama nivata oru vari nimitema virara. Te ni hampata quaheha vari nimitaqi vuari ne viraqaahai ti kahaqama timitaiqe te Spenini vuainara.

²⁵Vate te Ieruharemini Kotira vaiinti nahenti mini variaka oru kahaqama nimitarera vuainarara ti, vate te kiama ni tavarera virera.

²⁶Ihura vainti Masedoniaini variakavata, Akaiaini variakavata, tiha, Kaiqe tenavu Ihura vaiinti nahenti Ieruharemini vehiqamake variaka kahaqiare, tivake vika ruvaaquma taa monura te vare vuru nimirera.

²⁷Vika quahakeha vi monura ruvaaquma kaataa imanta ruvaaqumataara. Iutaa vatanaaka vo vatanaakaqi viqatora vira nai nimi variara. Haaru Iutaa vatanaaka Ihura uva vo vatanaaka vuru tiva nimurara ti, vo vatanaaka homa virara iriha vika nai airaira ruvaaqumake Iutaa vatanaaka nimivara.

²⁸Ho te vika ruvaaqumataa monura vare vuru ekaa vi monura nimi, viraqaahai te Spenini virera. Mini vihama nivata oru vari nimitema

virera. ²⁹Te maa uvara kankomake irunara: Te oru ni hampata variariraro Karaitiva voqavata ni koqema nimitaira ne koqemavi vaivara.

³⁰Ti qata vakaa, te tinavu Nora Vaiinti Ihu Karaitira autuara irihama, te Kotira MaraQuravano tinavuara muntuka vatairara irihama, te niara vihi tiha, Ne ti kaiqara iriha nevata Kotira aare vaivaro viva ti kahaqaire, turo.

³¹Ne Kotira aare vaiqe te Ieruharemini oruntaari Iutaa vatanaaka Ihura uva kia iriaka, vika kia ti qoraiqama timitaiqe te Ihura vaiinti nahenti mini variaka ho kahaqari vika ti kaiqara quahama timitaata.

³²Te mintiariraro Kotiva tiriara ne vainaini ho vinarave tirera, ti muntukaqihairo koqe i vairaqe te ni hampata oru mini vari nimitarara.

³³Vaiinti nahenti muntuka paruma nimite vai Variqava, vivama ni hampata variqiro vuarire. Quqaave.

Poruva uva manteharo tu uvara

16 ¹Te nahenti vo Fibira atitaariraro viva ne inaini oru vuanaro. Vi nahentiva tinavu aura nakaa vaiharo vatuka vo Senkariaini Ihura vaintivara kahaqama nimite vai nahentivama vairo.

²Vi nahentiva ne vainaini oruntaira ne Ihura vaintivara variarara ti, koqema kema vi nahentira quahama amitehama vita varaata. Vi nahentiva airi vaiinti nahentivata, tivata, kahaqama timite vairara ti, nevata vira kahaqama amitaivaro ho variarira.

³Ne Prisilaaravata, vira vaati Akuilaaravata, uva mantama timitaata. Te vitanta hampata Ihu Karaitira kaiqa vohaa kaiqa varaqi vuavaunara. ⁴Haaru vitanta kia naitanta qaqi variqi virara noraiqaake iriraiti, ti kahaqi vaura. Kiama teqai vitanta quahama nimite vaunara. Ekaa Ihura vaintivara vo vataini vo vataini variaka, vikavata vitantara quahama nimite variara.

⁵Ihura vainti vonavu vitanta naavuqi uki variaka, ne vinavukaravata uva mantama timitaata.

Ne ti qata vakaa koqera Epenetusira uva mantama timitaata. Vi vaiintiva naane Esiaihairo Ihura vaintiqama vura.

⁶Mariaravata uva mantama timitaata. Vi nahentiva niarao tiro vukaari utiharo ni kaiqa vara nimite vaira.

⁷Ne Andaronikusika Juniasika uva mantama timitaata. Vitanta ti voqaara Iutaa vatanaa vaiintitanta variara. Vitanta ti vataake karapuhiqi variqi vurama. Ihuva noraiqamakai vaiintinavuka vitantara koqe vaiintitantave ti variara. Vitanta naane avuniqamake Ihura vaintiqama vuamanta te vitanta naantiara Ihura vaintiqama vunara.

⁸Ne Ampiriatusera uva mantama timitaata. Vi vaiintiva Ihura vaintivano vairara tiro, ti muntukavano virara vaimanta vaunara.

⁹Ne Ubanusira uva mantama timitaata. Viva tinavu aanarero Karaitira kaiqa vare vaira. Stakisiravata uva mantama timitaata. Viva ti qata vakaa koqevama vairo.

¹⁰Ne Apelesira uva mantama timitaata. Tenavu tavauraro viva Karaitirara iriqiro viharo kia popohai vaiintivama vairo. Ne Aristobusira naavuqi variakavata uva mantama timitaata.

¹¹Ne Herotionira uva mantama timitaata. Viva ti navunaa vaiintivanoma vairo. Nasisusira naavuqi Ihura vaintivara variakavata uva mantama timitaata.

¹²Taara nahenti Trifinaaka Trifosaaka vitantavata ne uva mantama timitaata. Vitanta Nora Vaiinti kaiqa koqemake vare variara. Nahenti vo Pesisiravata uva mantama timitaata. Vi nahentiva koqema kero Nora Vaiinti kaiqa vare vaira.

¹³Rufusira uva mantama timitaata. Viva koqema kero Nora Vaiinti avataqiro vi vaira. Vira noravata uva mantama timitaata. Tevata vira norara ti norave ti vaunara.

¹⁴Ne Asinkiritusirave, Firigonirave, Hemesirave, Patrobaasirave, Hemaasirave, vinavuka uva mantama timitaata.

Vinavuka hampata variakavata uva mantama timitaata.

¹⁵Ne Filologusiravata, Juliaravata, Nereusiravata vira auravata, Olimpaasiravata, ekaa vinavuka hampata Kotira uva iriha variakavata, ne vika uva mantama timitaata.

¹⁶Ne uva mantehama koqemake nai kauqu nai kauqu nimiha variata. Ekaa Ihura vaintivara maihai niara irihama ni uva mantama nimite variara.

Poruva ekaara uva tura

¹⁷Ti qata vakaa, te niara kempukaiqamake tiha, Vo vaiintinavu ni hampi uva tiva nimi vaimanta ne vika uva iriqi viha rairavi hampi aara vivorave ti, vikara rauriha variata. Vi vaiintinavuka tenavu ni tiva nimi vauna uvara qaqirakeha vo uva ti variara. Ne vinavukaqihai qaqi kanta variata.

¹⁸Minti varia vaiintika kia tinavu Nora Vaiinti Karaitira kaiqa vararaiti, vika nai varaataa i kaiqara hampi kaiqa vare variara. Vika hiakaa i uvarave, uqerara uvave ti variamanta kia kankomake iria vaiintika vika una uvara quqa uvave ti variara.

¹⁹Ne kempukaiqaake Ihurara iriqi vi varia okarara ekauka iriarara ti, te virara iriha niara quahe vaunara. Ne koqe kaiqa vo kaiqa vo kaiqa varaqi viha qora okara tauvaqa utu amitaqi vi vaiqe te virara hovema tirara.

²⁰Kotiva vaiinti nahenti muntuka paruma nimite vai Variqava, viva inaaraqakaa varikero Sataanira mpeqa taiqa kaivaro ne homa vira aatara kevarave. Tinavu Noravano Ihuva ni koqema nimiteharo aaqurihama nimite vaira variata.

²¹Timotiva ti vataakero kaiqa vare vaiva, vivavata ni uva mantama nimitero. Ti voqaara Iutaa vatanaa vaiintinavu Lusiusivavata, Jesonivavata, Sosipatevavata, vinavukavata ni uva mantama nimite vai.

²²Te Tetiusika maa qarara ntuvate vaurauka tevata Nora Vaiinti autuqaa ni uva mantama nimate vai.

²³⁻²⁴Gaiusivavata ni uva mantama nimitero. Te Poruka maini vira naavuqi vauramanta ekaa Ihura vaintivara viraqi ruvaaqumavi variara. Eratusivavata ni uva mantama nimitero. Viva maini nora vatukaqi *kamaanira* monuqaa raqiki vai vaiintivama vairo. Tinavu qatavano Kuatusivavata ni uva mantama nimate vairo.

Poruva Kotira autu tuahereharo tura

²⁵Kaiqenavu Kotira autu tuahera kaari. Kotiva homa ni kahaqi vairamanta ne kempukaiqamake te Karaitira vakaaka ni tiva nimunara iriqi vivara. Vi uvava haaru vukai entaiqama kero kukeqa viro vauvaro ²⁶maa entara vi uvara qoqaa qovarama kaivaroma vairo. Paropeti vaiintinavu vi uvara qovarama kaavaro Kotiva ekaa enta qaqi variqiro vi vaiva, viva tiharo, Ekaa naato vatanaaka vi uvara tiva nimimanta vika quqaave tivake iriqi vuata, tura.

²⁷Ihu Karaitiva tinavu Avuhainaa Vaiintivano vaimanta tenavu vira vainti vaihara ti, kaiqenavu Kotira autu tuahera kaari. Viva Variqa vohaiqavano ekaa okara iri tave vaivama vaira. Quqaama turo.